

Voorzitter: J. van Hoorn (GroenLinks)

Namens de raad: F. Folkerts (GroenLinks), I. Huitema (PvdA), M. Gietema (D66), J. Bosma (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij 100%), Y. Menger (Stadspartij 100%), M. den Os (Stadspartij 100%), W. Koks (SP), E. Akkerman (VVD), K. de Groot (S&S), P. Rebergen (CU), J. de Haan (CDA), E. Bernabela (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: C. Bloemhoff (wethouder), K. de Wrede (wethouder), E. Eikenaar (wethouder), I. Jongman (wethouder)

Namens de griffie: W. Bierman

Begroting (sociaal)

00:16:33

Voorzitter: Goedemorgen dames en heren. Welkom bij deze eerste meningsvormende sessie over de ontwerpbegroting 2023. We behandelen in deze sessie programma drie 'vitaal en sociaal' en de collegebrief BUIG. We doen in één keer de woordvoeringen van de fracties over al deze onderwerpen. U mag daarbij wel wisselen van woordvoerder. Daarna zullen de betrokken wethouders één voor één reageren. De spreektijd is acht minuten per fractie, exclusief interrupties. Daarbij wel meteen het vriendelijke verzoek om deze kort en bondig te formuleren. Na de termijn van de raad heeft het college 35 minuten. Tussendoor zullen we tien minuten schorsen. We hebben vandaag één spreker, de heer Erik Kamphuis. Welkom! U heeft drie minuten om het woord te voeren en uw visie kenbaar te maken. Gaat uw gang.

00:17:42

Eric Kamphuis: Geachte raadsleden, mijn naam is Erik Kamphuis. Ik heb een vorm van autisme. Nadat ik mijn vwo-diploma had gehaald, ben ik HBO gaan doen. Maar als gevolg van mijn autisme heb ik die opleiding niet af kunnen maken en kwam ik in 2002 in de Wajong. Daarna ben ik vrijwilligerswerk gaan doen. In 2018 heb ik stagegelopen bij een grote bank, nadat ik twee jaar als vrijwilliger in de Klantenraad van die bank gezeten. Ik ben me al die jaren blijven ontwikkelen, ook al had ik geen reguliere baan. Ik heb nooit om deze situatie gevraagd en probeer er zo goed mogelijk mee om te gaan. Tot en met 2020 heb ik altijd mijn langdurigheidstoeslag gehad, wat later de individuele inkomenstoeslag is geworden. Mijn financiële situatie is gedurende al die jaren nooit veranderd. Vanaf 2021 kreeg ik geen individuele inkomenstoeslag meer omdat ik te veel inkomen zou hebben ten opzichte van de bijstand op basis van een strakke norm van 100 procent plus vijf euro. Ik wil vandaag pleiten voor een andere normering voor de individuele inkomenstoeslag, zijnde: de norm van 120 procent van het minimumloon, net als bij alle andere toeslagen. Het is te gek voor woorden dat mensen die onder het laagste inkomen vallen en wiens situatie niet verandert, geen individuele inkomenstoeslag krijgen op basis van de strakke norm van 100 procent plus vijf euro. De toeslag van 400 euro is voor mensen die niet om deze situatie hebben gevraagd, heel belangrijk om een buffer te hebben voor onvoorziene kosten. Ik kan met mijn Wajong in deze tijd van hoge kosten en inflatie niet meer sparen en dus geen buffer opbouwen. Dat betekent dat ik geen onverwachte klappen kan opvangen. Daarnaast is de individuele inkomenstoeslag gekoppeld aan de automatische kwijtschelding voor waterschapsbelasting en afvalstoffenheffing. Dat betekent dat als de individuele

inkomenstoelage wordt afgewezen, iemand geen automatische kwijtschelding meer krijgt terwijl diegene wel onder de laagste inkomensgroep valt. Door de normering te verhogen naar 120 procent van het minimumloon, worden deze problemen in één keer opgelost. Dat de gemeente Groningen geen extra geld wil uitgeven, mag geen reden zijn om mensen - die vallen onder het laagste inkomen - in de kou te zetten. Dat geld is vast ergens vandaan te halen, en er bestaat nog zoiets als menselijkheid. Als het gaat om autisme, wordt er vaak tegen de samenleving gezegd: "Bekijk het eens van de andere kant. " En dat vraag ik bij deze de gemeenteraad ook te doen. Alvast bedankt.

00:19:50

Voorzitter: Bedankt voor uw bijdrage. Ik kijk even rond of er vragen voor u zijn vanuit de raad. De heer Koks, SP.

00:20:00

De heer Koks: Een helder verhaal voor zover mijn technisch begrip gaat. U heeft dit vast al aangekaart binnen de gemeentekanalen. Wat was de reactie daarop?

00:20:13

Eric Kamphuis: Vorig jaar heb ik een bezwaarschrift ingediend en een hoorzitting gehad. Dit werd afgewezen met als reden dat de Wajong ten opzichte van de bijstand gestegen is. Door de hantering van strakke normen, kom je daar op een gegeven moment boven en zegt de gemeente: "Je krijgt het niet meer". En dit terwijl je het achttien jaar wel hebt gehad. Dat is een vervelende situatie en ik hoop dat de raad dit serieus oppakt. De wachttijd is verkort naar twee jaar, maar zolang de normering zo strak blijft, zullen mensen uit de boot vallen. En dat is best wel triest.

00:20:49

Voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere vragen? De heer Rebergen, ChristenUnie.

00:20:56

De heer Rebergen: Dank u wel voor uw inspreken. Ik heb een vraag over de kwijtschelding. U gaf aan dat deze niet automatisch plaatsvindt. Kan u de kwijtschelding wel aanvragen?

00:21:06

Eric Kamphuis: Ja, maar je moet deze elke keer opnieuw vragen, ondanks het feit dat je financiële situatie niet veranderd is. Dat werkt niet prettig. Het zou fijner zijn dat er wordt gezegd: "Deze persoon zit in een situatie waar hij niets aan kan veranderen. We zullen het niet moeilijker maken dan het al is." Het zou fijn als de normering gelijk wordt getrokken met de andere toeslagen. Deze is overal 120 en enkel bij de inkomenstoelage is deze zo strak.

00:21:42

Voorzitter: Dank u wel. Volgens mij zijn er geen andere vragen meer vanuit de raad. Nogmaals bedankt voor uw bijdrage. U bent vrij om het resterende deel van het debat volgen. Het woord is aan de raad. Wie mag ik als eerste het woord geven? De heer Rebergen van de ChristenUnie.

00:22:09

De heer Rebergen: Dank u wel, voorzitter. Sommigen zullen het weten, anderen omdat we het vaker hebben genoemd, nog anderen hebben het in de agenda zien staan en anders

hoort u het nu. In het kerkelijk jaar is het vandaag dankdag voor gewas en arbeid. Dit valt samen met de begroting, en daarom vinden wij het belangrijk om dit ieder jaar te benoemen. Ik denk dat er veel dingen zijn om dankbaar over te zijn, ondanks er door de huidige crisis veel zorgen zijn. We moeten zorgen voor een verbinding met mensen die een stapje terug moeten doen. En dan vooral met de kwetsbaren zodat zij dit stapje terug niet hoeven te zetten. Daarom is het thema van mijn woordvoering 'verbondenheid'. Daar waar mensen samenleven, staan zij in verbinding met elkaar. Als die verbinding ontbreekt, ontstaan er problemen zoals: eenzaamheid, conflicten en wordt er niet langer naar elkaar gekeken. Wij vinden het belangrijk om in te zetten op plekken waar mensen elkaar ontmoeten, zoals: buurthuizen, kerken, scholen en sportclubs. Bij wijkvernieuwingsprojecten moet hiervoor vanaf het begin aandacht voor zijn. Buurtaccommodaties en dorpshuizen worden passend en op maat gesubsidieerd. Waar nodig investeren we in accommodaties, zoals in de Oosterparkwijk en Ter Post. In 2023 versterken we onze sociale basis, door te werken aan gezonde, vitale en diverse leefgemeenschappen in wijken en buurten waarin bewoners van betekenis zijn voor elkaar. We willen het college daarom vragen hoe ver we staan met de ontwikkeling van fase twee van de sociale basis in Groningen? De integrale aanpak voor ouderen zal volgend jaar ontwikkeld worden. In het kader van waardig ouder worden, heeft de CU gesprekken gehad met ouderen en organisaties over wat voor hen belangrijk is. De volgende punten kwamen daarin naar voren: ruimte om te ontmoeten en te wonen, voor elkaar zorgen en waardering voor de rol van ouderen in de maatschappij. Hoeveel clubs draaien niet op vrijwilligers van een bepaalde leeftijd? Denk hierbij aan het onderhoud van sportverenigingen of het organiseren van activiteiten voor ouderen. Kan het college toezeggen dat deze punten een plek zullen krijgen in de integrale aanpak van ouderen? Het voor elkaar zorgen brengt mij bij mantelzorg. We gaan extra investeren in de ondersteuning van mantelzorgers. Wat ons betreft zetten we dat geld in om meer mantelzorgers in beeld te brengen, zodat ze - indien dit nodig is - ondersteund kunnen worden. Verbinding wordt er ook gemaakt in de sport. Iedereen - ongeacht opleiding, inkomen, achtergrond of leeftijd - moet kunnen sporten en bewegen en daarom investeren we in een gezonde toekomst. We zetten in op bewegingsonderwijs en buurtsportcoaches, en versterken deze als onderdeel van de verlengde schooldag. Om iedereen mee te laten is een beweegcoach - inclusief sporten en bewegen - van belang. Het jeugdfonds Sport & Cultuur wordt gecontinueerd. En wat ons betreft zetten we - na de pilot - structureel in op het volwassenfonds. Er moet blijvend aandacht zijn voor diversiteit en inclusie in de sport, door middel van de regenboogbannen en de Alliantie Gelijkspelen. De diversiteitsagenda en de organisatie van Roze Zaterdag in Groningen dragen daaraan bij. Laten we daarbij ouderen en mensen met een beperking niet vergeten. Er wordt verbinding gemaakt met mensen die ondersteuning nodig hebben. Zo krijgen professionals meer ruimte om op creatieve wijze en buiten de gebaande paden een oplossing te zoeken of doorbraak te forceren over de verschillende domeinen heen. Dit kan leiden tot meer passende ondersteuning voor onze inwoners die dat nodig hebben. Met het kappen van het Regelingenwoud wordt er gewerkt aan het eenvoudiger, toegankelijker en samenhangender maken van regelingen en voorzieningen, en dit door te werken aan vertrouwen en nieuwe regelingen zo eenvoudig en beperkt mogelijk te houden. We kijken uit naar de informatie over de overige maatregelen die erin het eerste kwartaal 2023 komen. Een belangrijke risicofactor van allerlei problemen is de verbreking van duurzame relaties, denk hierbij aan: armoede en schulden door

inkomensverlies, ontwikkelproblemen bij kinderen of geweld. Het ondersteunen van duurzame relaties en laagdrempelige begeleiding bij het verbreken van die relaties kunnen die risicofactor verkleinen en zou wat ons betreft onder preventie geschaard kunnen worden. We blijven extra investeren in ons aanbod voor het jonge kind door bijvoorbeeld de verlengde schooldag en de inzet van de brugfunctionarissen. We zorgen voor extra middelen die bijdragen aan het vergroten van het bereik van de brugfunctionarissen, want hun aanpak bleek effectief. Waar ziet het college mogelijkheden om het bereik van de brugfunctionaris te vergroten? Werk hebben is een belangrijke manier van verbinding maken. Naast inkomen zorgt werk voor sociale contacten, een zinvolle tijdsbesteding en ontplooiing. Daarom is het goed dat we ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan de slag te krijgen. De gebiedsgerichte aanpak kan daarbij een hulpmiddel zijn. Verder zetten we onder andere in op de uitbreiding van de basisbanen, de werkpremie en experimenten we met het breder kunnen inzetten van de loonkostensubsidie. Er wordt ingezet op de aanpak van de mismatch op de arbeidsmarkt. Heel vaak kijken werkgevers enkel naar de opleiding van werkzoekenden, en zou dit breder mogen. Wij hebben hier reeds eerder aandacht voor gevraagd en het is heel positief dat dit in deze begroting is gekomen. Als betaald werk niet lukt, zetten we in op participatie of ontwikkeling. Onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk, heeft een sociale functie en het is van belang dat vrijwilligers waardering hiervoor krijgen. Ziet het college mogelijkheden om de waardering voor vrijwilligerswerk te vergroten? Het is van belang om verbinding te maken --

00:29:07

Voorzitter: Meneer Rebergen, u heeft een interruptie van de heer Koks van de SP.

00:29:16

De heer Koks: U zei net dat het college kijkt hoe ze mensen met een uitkering weer aan het werk kunnen krijgen. U legt een link met vrijwilligerswerk. Het aantal mensen met een bijstandsuitkering daalt voor het eerst in jaren. Momenteel krijgen zo'n 9000 mensen nog een uitkering. Wordt er maximaal ingezet om ook hen een perspectief op werk te bieden? Moet er geen link zitten tussen het vrijwilligerswerk en de mensen - het zogenaamde granieten bestand - die geen enkel perspectief meer hebben op werk?

00:30:12

Voorzitter: De heer Rebergen. Een vervolgvraag graag via de voorzitter.

00:30:18

De heer Rebergen: Ik heb aangegeven dat als betaald werk niet lukt, vrijwilligerswerk een hele goede manier kan zijn om te participeren. Vrijwilligerswerk heeft nu eenmaal een sociale functie. Of ik heb uw vraag niet goed begrepen.

00:30:34

Voorzitter: De heer Koks.

00:30:34

De heer Koks: Voorzitter, er zijn een aantal mensen in onze samenleving die nooit aan betaald werken zullen komen. Je zal hen hiertoe ook niet kunnen dwingen.

00:30:50

Voorzitter: De heer Rebergen. U zit wel bijna aan uw tijd.

00:30:53

De heer Rebergen: Helemaal eens. Voor de basisbaan is dat het uitgangspunt. Het is van belang om verbinding te maken met mensen die het qua inkomen steeds moeilijker redden. We spraken eerder al over het noodpakket energiekosten en inflatie, en door ons het pakket van barmhartigheid genoemd. We moeten blijven kijken naar inwoners die in de problemen komen en waar nodig regelingen aanpassen. Daarom is het goed dat we de middelen die werden ingezet voor de collectieve zorgverzekering, nu zullen inzetten voor menstruatiearmoede, de meerkostenregeling en Welzijn op Recept. Het is goed dat we de referentieperiode voor de individuele inkomenstoeslag en de kwijtschelding afvalstoffenheffing verkorten. Huishoudens en minima worden gewezen op energiebesparende maatregelen. Mijn laatste punt gaat over de schulden. De inzet op schulden is als extra doel opgenomen bij dit programma, want problematische schulden ontnemen mensen perspectieven. Het voorkomen en bestrijden van problematische schulden is belangrijk, en daarom is het goed dat we daar extra geld voor uittrekken.

00:32:26

Voorzitter: De heer Rebergen, u zit over uw tijd.

00:32:29

De heer Rebergen: De laatste opmerking, voorzitter, gaat over de verbinding tussen cultuur en maatschappij. Heel mooi dat Vrijdag extra mogelijkheden krijgt om dit in wijken en scholen vorm te geven. Tot zover.

00:32:47

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond of er nog hele korte vragen zijn aan de heer Rebergen. Zo niet, wie mag ik dan het woord geven? De heer De Haan, CDA.

00:32:59

De heer De Haan: Voorzitter, dank u wel. Helaas wonen we in een gemeente waar te veel mensen opgroeien in armoede. De belangrijkste oplossing hiervoor is zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. De heer Koks noemde het al. Daarom is het goed dat het aantal bijstandsgerechtigden gedaald is naar ongeveer 9000. De afgelopen jaren zaten we elke keer boven de grens van 10000. Een verklaring hiervoor is de lagere instroom vanuit de WW. En tegenwoordig is er keuze genoeg voor wie aan het werk wil. Er zijn meer vacatures dan mensen die werk zoeken. We zien deze krapte helaas in veel sectoren terug, zoals: het openbaar vervoer, het onderwijs en de begroting. In de begroting zien we veel inspanningen van het college om mensen zoveel mogelijk aan het werk te helpen, door: Werk in Zicht, het ontwikkelprogramma en het creëren van extra basisbanen wat net ook al genoemd werd door de heer Rebergen. Ziet het college mogelijkheden om de basisbanen te koppelen aan sectoren waarin nu krapte is? Vanmiddag bespreken we - een mooie term, meneer Rebergen - het pakket van barmhartigheid. Goed dat het college dit doet naast omvangrijke koopkrachtpakket vanuit het Rijk en het energieplatform dat er straks komt.

00:34:42

Voorzitter: De heer De Haan, u heeft een interruptie van de heer Koks, SP.

00:34:46

De heer Koks: Hoor ik de heer De Haan vol lof spreken over de basisbanen? Ik had altijd de indruk dat het CDA niet gecharmeerd was door de inzet van basisbanen. Vergis ik mij?

00:34:58

Voorzitter: De heer De Haan, aan u het woord.

00:35:01

De heer De Haan: De heer Koks heeft deels gelijk. Het CDA heeft de afgelopen jaren daarin een beweging gemaakt, want we zien wel de waarde van de basisbanen. We hebben wel altijd gezegd dat we naar een andere invulling willen kijken en ook naar de financiering hieromtrent vanuit het Rijk. We willen ook dat er gekeken wordt hoe werkgevers hierin betrokken kunnen worden. We zijn zeker niet meer de felle tegenstanders van de basisbanen. U heeft dat goed gehoord, meneer Koks.

00:35:35

Voorzitter: Een korte vervolgvraag van de heer Koks.

00:35:38

De heer Koks: Dat is heel mooi. We zijn het eens met beweging die u noemt richting de werkgevers. Ziet u dit al terug bij de werkgevers?

00:35:49

Voorzitter: De heer de Haan.

00:35:51

De heer De Haan: Het eerlijke antwoord is dat ik daar niet heel diep inzit, en is eerder een terechte vraag aan de wethouder en niet aan mij. Misschien wil de wethouder daar wel op ingaan. In het koopkrachtpakket zien we dat de energietoeslag uitgebreid wordt tot 140 procent. Mijn fractie heeft laatst schriftelijke vragen gesteld die passen in deze lijn. We hebben veel meer regelingen in onze gemeente, en de inspreker refereerde er net al naar. In deze tijd is mijn fractie benieuwd of we deze regelingen voor meer mensen beschikbaar kunnen maken, zodat bijvoorbeeld meer kinderen in aanmerking zouden kunnen komen voor een laptop? Het betoog van de inspreker sluit hier goed op aan. Graag een reactie van de wethouder hierop. We zijn blij dat de wethouder twee weken geleden bekend heeft gemaakt dat vanaf volgend schooljaar het basis- en voortgezet onderwijs zal starten met een lespakket over het Gronings geschiedkundige basiscanon. Een initiatief van Jasper Boter - lijsttrekker voor het Waterschap - en mezelf, waarover we geïnspireerd werden door het verhaal van Iris van de Brandt in deze raad. Mooi te zien hoe daar werk van is gemaakt en we hopen dit bijdraagt aan de vorming van onze Groningse jongeren. In veel gemeenten is het leerlingenvervoer een punt van zorg. Daarover hebben we onlangs vragen gesteld. Dit lijkt vooral landelijk te worden veroorzaakt door een tekort aan chauffeurs. We zijn benieuwd of dit in onze gemeente speelt en welke acties daarop genomen zijn. Voorzitter, het is van belang dat we als overheid te hulp schieten als de bestaanszekerheid van mensen in het geding komt. We moeten niet alle heil vanuit de overheid verwachten en gelukkig zien we in tijden van crisis dat vele mensen de handen uit de mouwen steken om elkaar te helpen. Toch leven we in een tijd waarin het steeds meer lijkt te gaan om het ik en minder om het wij. Dat zien we al jarenlang terug in de eenzaamheidscijfers, en daarom hebben we een aantal jaren geleden het initiatief genomen voor de Lief- en Leedstraten. Het is mooi te lezen dat deze zowel in Beijum als in De Wijert succesvol zijn gestart. Goed te zien dat we meer willen inzetten op het opbouwwerk zodat dit soort initiatieven in andere wijken kunnen worden opgezet om bij te dragen aan meer gemeenschapszin.

00:38:22

Voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Folkerts van GroenLinks.

00:38:27

Mevrouw Folkerts: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde de heer De Haan heel mooi zeggen dat hij ziet dat het de laatste jaren steeds meer gaat om het ik en niet om het wij. Een aantal zinnen daarvoor zei hij: "Niet te veel overheid." Deelt de heer De Haan de analyse dat het meer 'ik' vaak samenhangt met minder overheid en meer markt?

00:38:55

De heer De Haan: Nee, als je als overheid alles gaat regelen, haal je het initiatief weg uit de samenleving. Het antwoord ligt voor het CDA nooit in de overheid of de markt, maar in die samenleving en in deze tijden gebeuren daar hele mooie dingen gebeuren. Liefst wil je dat mensen in nood geholpen worden door hun buurman of familie, maar niet door de overheid.

00:39:27

Voorzitter: Dank u wel. Dit leidt tot een vervolgvraag van mevrouw Folkerts en de heer Koks, SP.

00:39:47

Mevrouw Folkerts: Uw analyse is dat het individualistische karakter van de huidige samenleving eerder voorkomt uit te veel overheid. Begrijp ik dat goed?

00:39:56

Voorzitter: De heer De Haan.

00:39:57

De heer De Haan: Dat begrijpt u niet goed. Het is ook veroorzaakt door het hele neoliberale denken, zoals we dat zo mooi noemen. Ik stipte al eerder aan dat het college erin doorslaat om alles maar bij de overheid te zoeken. Wat het CDA betreft, moet je het in de samenleving zoeken en biedt de markt niet de goede oplossingen. Gisterenavond was erin de Tweede Kamer een discussie over het openbaar vervoer en wij waarschuwen voor marktwerking. Voorzitter, als u het goed vindt ga ik snel door voordat ik al mijn tijd verdoe aan dit mooie ideologische debat.

00:40:38

Voorzitter: Dan ga ik vragen aan de heer Koks om een korte vraag te formuleren, en is het aan u om kort te antwoorden zodat u uw woordvoering kan hervatten.

00:40:47

De heer Koks: Aanvullend daarop: u signaleert een toename van eenzaamheid in de samenleving. Is de oorzaak hiervoor niet te zoeken in de afschaffing van de bejaardentehuizen? En dat de overheid hierdoor de eenzaamheid zelf in gang heeft gezet?

00:41:09

Voorzitter: De heer De Haan.

00:41:12

De heer De Haan: Dat is een goed punt die niet helemaal past bij deze begroting. Het is eerder een landelijke discussie is. Laatst werd dit weer aangezwengeld en misschien moeten

we weer kijken naar een nieuwe vorm daarvan. Op zich ben ik geen tegenstander van. Ik denk wel dat het te kort door de bocht is om te zeggen dat daar de schuld ligt. Het heeft ook te maken met de tijdsgeest. Ik wil nog één punt aanstippen en dat gaat over cultuur, namelijk over de ingekomen brief van Harmonie Patrimonium. Ik heb deze gisteren met de wethouder gedeeld en zal hem vandaag met de andere fracties delen. Harmonie Patrimonium is een vereniging die wekelijks repeteert in het Gerard Samponhuis bij de drafbaan. Echter is het vanwege geluidshinder door evenementen steeds vaker onmogelijk om hier te repeteren. Afgelopen jaar hebben ze daardoor vijf keer - vaak op het laatste moment - een alternatieve en dure locatie moeten zoeken. Ze hebben zelfs één keer op het parkeerterrein moeten repeteren. Dit treft niet alleen dit orkest, maar meerdere koren en orkesten die wekelijks in het Gerard Samponhuis repeteren. Wat kan de wethouder voor deze verenigingen betekenen? Zijn er mogelijkheden in de Nieuwe Oosterpoort? Kan er gekeken worden naar een compensatie voor de extra kosten die deze verenigingen moeten maken omdat ze door evenementen naar andere locaties moeten uitwijken? Ik ben benieuwd of deze signalen überhaupt bij het college bekend zijn. Tenslotte sport en bewegen: we zijn wachten allemaal het definitieve voorstel over het TopsportZorgCentrum af. We zien dat er een aantal goede investeringen worden gedaan waardoor er vier extra kunstgrasvelden kunnen worden aangelegd en een extra kleedkamer. Wat ons betreft is dat hard nodig, als we kijken naar de problematiek op Corpus. De Sportkoepel informeerde ons dat voor vijf verenigingen de energieprijzen een groot punt van zorg zijn. Het is goed dat de gemeente een fonds van drie miljoen heeft opgericht. We hopen dat de verenigingen hiermee voldoende geholpen zullen zijn, zeker wanneer hulp vanuit het Rijk niet voldoende blijkt.

00:43:20

Voorzitter: Dank u wel, een lekker tempo richting het einde. De heer Koks, SP, voor de woordvoering.

00:44:23

De heer Koks: Voorzitter, uiteraard is de SP-fractie blij met een aantal intensiveringen zoals: de forse investeringen in de armoedebestrijding, stevige uitbreiding van de basisbanen, vroegsignalering in de schuldhulpverlening, extra winteropvang voor daklozen, vervanging van voorzieningen in de openbare ruimte, armslag van volwassenen in sport, enzoverder. De Speeltuinentrale is tevreden met het structureel maken van de subsidie voor kindervakantieactiviteiten. Met de Partij voor de Dieren hebben we ons ingezet voor de financiering van de projecten 'Voorlezen' en 'Kind aan Huis', zodat Humanitas daar verder mee kan. De eigen bijdrage in de WMO is afgeschaft voor de arbeidsmatige dagbesteding. Nog steeds scoort onze gemeente hoog op de armoedeladder. De tweedeling in het onderwijs is groot, de laaggeletterdheid is stevig en er is een verschil in levensverwachting tussen de noordelijke en de zuidelijke wijken, ondanks het feit dat we een gemeente zijn met een gezond klimaat. De afgelopen jaren onderneemt de gemeente samen met organisaties van alles en nog wat om Groningen lager op deze ranglijst te krijgen. Maar, voorzitter, hebben deze acties effect? Groeien minder kinderen op in armoede? Lerende volwassenen meer lezen en schrijven? Wordt de kloof tussen laag en hoog opgeleid, tussen noordelijke en zuidelijke stadswijken minder? We realiseren ons dat de maakbaarheid van de samenleving beperkt is: een energiecrisis hier, een coronaperiode daar en de resultaten

dalen weer. Onze vraag is of het college - na al die jaren van extra inspanningen op dit gebied - kan nadenken in hoeverre deze percentages en slechte scores langzamerhand minder worden. We hebben allerlei tabellen in de begroting, maar veel vakjes ontbreken en het zijn vaak heel detaillistische dingen. Onze vraag is: kan er samen met de universiteit een armoedeberekening gemaakt worden? Over resultaten gesproken, voorzitter, het maatschappelijk akkoord Sociale Inclusie in het onderwijs loopt dit jaar af. De voorschoolse aanpak 'Een goede start voor alle kinderen' is net verschenen en de aanpak voor laaggeletterdheid staat in 2023 op de rol. Verder zijn er extra miljoenen in het onderwijs gestoken. Is het college bereid om de evaluatie over de voorschoolse periode, het maatschappelijk akkoord en de laaggeletterdheid in samenhang naar de raad te sturen met als centrale vraag: wat is het effect van al deze plannen op het verkleinen van de kansongelijkheid in het onderwijs? Daar kregen we onlangs in het gesprek met de schoolbesturen geen helder antwoord op. Als we het hebben over de jeugdhulp, voorzitter, zien we zowel onder veiligheid als onder zorg en welzijn aandacht voor jongeren in de wijken: ondermijnings- en jeugd BOA's, perspectief voor kwetsbare wijken, oude en nieuwe activiteiten, preventie, vroegsignalering, risicojeugd, jongerencoaches, Bslim en versterking jongerenwerk in de buurten. Heel goed die aandacht voor onze jongeren. Voor ons is de hoeksteen de ontwikkeling van allerlei sociaal-culturele activiteiten in de buurtcentra, de speeltuinegebouwen of sportkantines. Ontmoeting, sport en talentenontwikkeling maken het contact met de jeugd mogelijk, waardoor eventuele problemen snel gesignaleerd en aangepakt kunnen worden. De herijking van het accommodatiebeleid - zoals aangekondigd - ziet onze fractie erg zitten. Te vaak kunnen kinderen, tieners en jongeren niet terecht in buurtcentra, dorpshuizen of speeltuinegebouwen. Te vaak zijn tijdens vakanties en weekenden accommodaties gesloten. We verzoeken het college om de middelen die nu versnipperd dreigen te raken op het beleidsterrein van veiligheid, zorg en welzijn, en het accommodatiebeleid voor jongeren samenhangend in te zetten, zodat de basisjeugd zorg wijkgewijs ingezet kan worden en de koppeling met welzijn naadloos hierop aansluit. Is het college bereid die samenhang aan te brengen en deze voor te leggen aan de raad? Verder zien we met vreugde de verdere terugdringing van de marktwerking in de huishoudelijke hulp, de WMO-ondersteuning, welzijn en jeugdhulp. Wat de SP-fractie betreft, gaan we nog verder. Wij willen graag met de raad in discussie of en hoe de marktwerking in de zorg en welzijn verder teruggedrongen kan worden. Binnen nu en twee jaar staan er aanbestedingen in de GON en de gespecialiseerde jeugdzorg op het programma. Ook groeit Wij uit tot een erg grote organisatie. We pleiten voor een discussie waarbij de inrichting van ons zorg- en welzijnssysteem voor de komende jaren wordt vastgelegd vanwege allerlei redenen, maar vooral omdat we vinden dat zeggenschap over de eigen voorzieningen voor mensen in de buurten en wijken nauwelijks vorm krijgt.

00:49:32

Voorzitter: De heer Koks, ik was even aan het wachten op een punt of een komma. U heeft een vraag van mevrouw Gietema.

00:49:38

Mevrouw Gietema: Dank u wel, voorzitter. U heeft het over zeggenschap en centralisering van dienstverlening. Is de heer Koks het met mij eens dat het belangrijk is dat inwoners

keuzevrijheid hebben als het gaat om wie hen helpt en hoe zij geholpen worden? In hoeverre brengt uw denkwijze over het verder terugbrengen van aanbieders dat in gevaar?

00:50:02

Voorzitter: De heer Koks.

00:50:04

De heer Koks: Die keuzevrijheid vinden wij heel belangrijk. Wij denken echter dat die niet zit in een keuze tussen tig instellingen en organisaties, maar in individuele contacten met individuele hulpverleners en ondersteuners. Iemand die ondersteuning nodig heeft, bepaalt niet of hij het met een instelling kan vinden maar wel met een hulpverlener. En daar moet de keuze inzitten.

00:50:28

Voorzitter: Dan heeft u nog een aanvullende vraag van de heer Rebergen van de ChristenUnie.

00:50:34

De heer Rebergen: Op een iets ander punt, voorzitter, als dat mag.

00:50:36

Voorzitter: Dat mag zeker.

00:50:37

De heer Rebergen: Het gaat over de jeugdhulp. Het lijkt erop dat u voorstelt om met de raad daarover in gesprek te gaan. We zullen binnenkort de hervormingsagenda bespreken. Kunnen we die discussie daar voeren?

00:50:52

Voorzitter: De heer Koks.

00:50:57

De heer Koks: In de planning zitten drie overheidsexperimenten in buurten en wijken. Wij vinden dat daar geen scheiding in moet zitten. Zeggenschap over voorzieningen, buurten, wijken en over wat erin een straat gebeurt, moet in samenhang gerealiseerd worden en niet versnipperd. En als die samenhang erin komt, vind ik prima om dit bespreken tijdens de hervormingsagenda. Nog één laatste slotverhaal doen. Bij het lezen van deze begroting, vroeg ik me af hoe deze teksten tot stand komen. Je wordt wat beschouwender op je oude dag. Na terugkeer uit vakantie, zie ik tientallen beleidsmedewerkers op de deadline van één september hijgend hun tekst aanleveren bij een tekstschrijver. Sinds jaar en dag moet dit wel dezelfde zijn, want het taalgebruik, de zinsopbouw en de formuleringen hebben weer diezelfde stijl. Ik zie dan een tekstwonder, voorovergebogen in een bedomd kantoortje achter een vage tekstverwerker, met verwarde haardos, zwaar sjekkies rokend, al die verschillende teksten in één vat gieten, vechtend tegen de grens van 15 december. Zuchtend over kromme zinnen, de dt-fouten, al te barre Engelse termen en onbegrijpelijke jargonteksten. Elk jaar weer slaagt dit taalwonder erin om de samenhangende begroting of financiële verantwoording op tijd op de bureaus van de wethouders te kiepen, in correct Nederlands op enkele steenkolen phrase na, of een loer gedraaid door de spellingscontrole, zoals bijvoorbeeld over het woord innovatieve exoten in plaats van invasieve exoten. Of het woord problematische jeugdtroepen in plaats van groepen. Waar je voorheen struikelde

over verhullende termen als stakeholder en burger, staat integraal maar vooral focus hoog in de top tien. Voorzitter, voor mij is de leesbaarheid van de sociale paragrafen stevig toegenomen, of ben ik langzamerhand zelf zo ingekapseld in het institutionele taalgebruik. Wij danken de gemeentelijke medewerkers voor het niet-aflatende vele werk dat gestoken wordt in de informatieverstopping naar de raad.

00:53:49

Voorzitter: Dank u wel, u heeft nog een vraag van de heer Sijbolts, Stadspartij voor 100% Groningen.

00:53:54

De heer Sijbolts: Dank u, voorzitter. Ik ben op zich heel erg blij met de oproep van de heer Koks - namens de SP-fractie - om als raad gezamenlijk te werken aan de zeggenschap van onze inwoners in de wijken en buurten. Volgens mij deed de heer Koks een pleidooi omdat niet alleen te beperken tot een sociale opgave, maar om veel verder te kijken. Dan zou ik de handschoen terug willen gooien en de heer Koks op willen roepen om als SP-fractie met deze raad mee te doen in alle dingen die wij aan het organiseren zijn om die zeggenschap voor inwoners op participatiegebied te verbeteren. Ik vind het jammer dat wij het eens zijn, maar dat de SP vaak erg blijft hangen in het mantra 'wij weten hoe we dat als SP-fractie moeten organiseren, en willen dat niet als raad gezamenlijk oppakken'. Dus ik ben het eens met uw pleidooi, maar roep uw fractie op om mee te doen met al die dingen die wij als raad gezamenlijk als opgave zien.

00:54:48

Voorzitter: Gezien de tijd, geef ik de heer Koks nog heel kort de gelegenheid daarop te reageren. Maar u zit al aan uw tijd.

00:54:53

De heer Koks: Ik hoor een oproep, maar wat is de vraag?

00:54:57

Voorzitter: De heer Sijbolts, ook erg kort.

00:54:59

De heer Sijbolts: Of u mee gaat doen aan het collectieve waar wij als raad mee bezig zijn, om de positie van onze inwoners qua inspraak te verbeteren?

00:55:05

De heer Koks: Of ik dat ga doen? Die kans schat ik laag in, maar wij hebben het in onze fractie regelmatig over de kwesties die u aan de orde stelt. Ik zal uw oproep aan hen doorgeven.

00:55:21

Voorzitter: Ik kan me niet anders voorstellen dan dat de heer Sijbolts dat waardeert. Er zijn geen verdere vragen. Vervolgens heb ik het woord beloofd aan mevrouw Bosma, Partij voor de Dieren.

00:55:34

Mevrouw Bosma: Dank u wel, voorzitter. We staan voor grote opgaven. De ene crisis volgt de andere op en de ongelijkheid groeit op veel vlakken. Deze grote opgaven vragen om

grote oplossingen, en daar lezen we veel van in deze begroting. Ik wil beginnen bij volksgezondheid. De pandemie lijkt soms tijden geleden, maar de nieuwste besmettingscijfers liegen er niet om. Corona heeft een grote impact gehad op de samenleving en nog steeds. Terwijl wij pleisters plakken op de gevolgen, ligt de volgende zoönose mogelijkheid alweer om de hoek. De manier waarop wij omgaan met dieren heeft onomstotelijk invloed op onze volksgezondheid. Dat is een van de redenen waarom wij blij zijn met de aandacht voor dieren in deze begroting. Het aantal keren dat zij genoemd worden is ten opzichte van vorig jaar bijna vervijfvoudigd, en daar zijn we natuurlijk heel trots op. Er bestaan grote verschillen in gezondheid tussen bepaalde bevolkingsgroepen. Uit onderzoek blijkt dat financiële ongelijkheid gepaard gaat met gezondheidsongelijkheid. Het verschil in gezondheid hangt samen met het verschil in opleiding en inkomen. Zo leven theoretisch geschoolden gemiddeld zes jaar langer dan praktisch geschoolden, om het nog niet eens te hebben over de invloed van beperkingen en chronische aandoeningen op levensjaren waar de leden van de werkgroep toegankelijkheid ons vorige week nogmaals terecht op wezen. De vraag die centraal staat is: hoe zorgen we ervoor dat inwoners gezonder leven? De grote inzet op preventie is wat ons betreft een goede keuze. De gebiedsgerichte aanpak, kansrijke start en ruime aandacht voor roken en overgewicht kunnen wij steunen. De bestaande problemen vragen wat ons betreft ook om maatregelen vanuit de voedselstrategie, een belangrijk onderdeel van de preventie. Uit cijfers blijkt bijvoorbeeld dat in armere wijken het aanbod ongezonde eettentent bijna twee keer zo groot is als in rijkere buurten. En dat slechts een op de vijf ziekenhuizen vorig jaar een gezond voedselaanbod had. Daarom zijn we blij om te lezen dat er momenteel samen met het onderwijs en bedrijfsleven een opzet van een strategie voor de eiwittransitie bekend wordt. Toch is er wat ons betreft relatief weinig aandacht voor gezond en plantaardig voedsel in de begroting. Onze fractie zou graag een grotere inzet zien op de kortere voedselketens. Onze huidige en lange voedselketens betekenen veel CO₂-uitstoot door transporten, eindeloos veel afval door verpakkingen en een wildgroei van bezorgservices. In plaats hiervan moeten we naar meer lokaal en plantaardig voedsel. Dit geeft ons de mogelijkheid minder fossiele brandstoffen te gebruiken, minder bewerkt voedsel te eten en gezonder te leven. Wij blijven graag op de hoogte van de plannen van de wethouder op dit gebied en denken graag mee.

00:58:13

Voorzitter: Mevrouw Bosma, de heer Koks van de SP heeft een vraag voor u.

00:58:18

De heer Koks: Ik kan uw verhaal helemaal volgen, maar de kwestie is ook financieel-economische aard. Mensen in armere wijken hebben domweg minder te besteden om in hun levensonderhoud te voorzien en verantwoorde voeding is verhoudingsgewijs duur. Zou u wat dieper willen ingaan op deze frictie?

00:58:44

Voorzitter: Mevrouw Bosma.

00:58:46

Mevrouw Bosma: Een terecht punt van de heer Koks. Dat is de reden waarom wij landelijk pleiten voor lagere belastingtarieven op groente en fruit. De vraag is: wat kunnen wij daar lokaal aan doen? We zijn bereid om daarover samen in gesprek te gaan. Als we kijken naar

de indicatoren op het sociaal domein, blijft het schikken hoeveel schade de coronacrisis heeft toegebracht op de mentale en sociale gezondheid van onze inwoners. Op dit vlak staan het komende jaar een paar grote ontwikkelingen op de agenda, zoals de start van Samen waarbij we basisjeugdhulp en lichte ondersteuning dicht bij de gezinnen thuis organiseren en zoveel mogelijk kinderen zonder indicatie helpen. Alhoewel we in deze beweging geloven, wordt het een spannend jaar om te zien hoeveel van de beleidsvoornemens we waar kunnen maken. Ook de regionale uitwerking van het toekomstscenario 'Kind- en gezinsbescherming' en het actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' moeten landen in Groningen. Wij hopen dat deze ontwikkelingen de wachtlijsten verminderen en gezinnen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, sneller hieruit weten te ontsnappen. Een paar dingen op dit vlak springen erin de begroting uit en zijn we erg blij mee, zoals: de subsidie voor het Kind aan Huis-programma van Humanitas - een belangrijk initiatief waar we samen met de SP al een paar jaar aandacht voor hebben gevraagd - de aanpak voor de overlast door houtrook - een onderschat gezondheidsprobleem - meer geld naar sport en bewegen, het feit dat we in 2024 Roze Zaterdag mogen organiseren als gemeente, het slavernijmonument dat onthuld gaat worden, en in het algemeen de brede aandacht die uit deze programma's spreekt voor diversiteit en inclusie. Werk en inkomen: de bestaanszekerheid voor steeds meer mensen staat onder druk. Gisteren schreef de Volkskrant dat steeds meer middeninkomens in de knel komen. De reactie hierop in het programma 'Werk & Inkomen' ziet er goed. Een goede ontwikkeling is dat het aantal mensen in de bijstand afneemt, maar dit neemt niet weg dat veel mensen aan de zijlijn staan en er veel werkende mensen zijn - die ondanks hun inkomen uit arbeid - onder de armoedegrens leven. Met het noodpakket dat we vanmiddag in de raad bekrachtigen, hopen we mensen de eerste hulp te bieden. Dit noodpakket getuigt van een sociaal college en raad met oog voor mensen die het financieel moeilijk hebben en krijgen. Het noodpakket zal voor de toekomst helaas niet genoeg zijn. We moeten werken aan een armoedebeleid dat intergenerationele armoede doorbreekt. Hierbij moeten we in ons achterhoofd houden dat de grondstoffen steeds duurder worden en de gevolgen van klimaatverandering tot meer armoede zullen leiden. Met het collegeakkoord en deze begroting zetten we gelukkig stappen om deze gevolgen te verzachten. We hebben enkele vragen aan het college over dit programma. Het is de verwachting dat er op korte termijn meer mensen een beroep gaan doen op de voedselbank. Hierin zien wij een taak voor de gemeente. Met het project Food Trails wordt met lokaal voedsel ondersteuning geboden aan de voedselbank. Ziet het college verdere mogelijkheden om dit project uit te breiden en op welke wijze gaat het college daarop inzetten? Dan zijn we benieuwd naar de definitie van goed werk. Het lijkt ons belangrijk om voornamelijk in te zetten op duurzame banen, zoals: lokale ambacht, de duurzame maakindustrie en duurzame kleding. Is het college dat met ons eens? Tot slot cultuur: het gebrek aan broedplaatsen--

01:02:15

Voorzitter: Mevrouw Bosma, tussendoor heeft u nog een vraag van de heer Rebergen, ChristenUnie.

01:02:21

De heer Rebergen: Mevrouw Bosma geeft aan wat ze verstaat onder inzetten op goed werk.

Ziet u een meerwaarde in het vrijwilligerswerk of een andere manier van participatie voor mensen die dit niet kunnen?

01:02:33

Voorzitter: Mevrouw Bosma.

01:02:41

Mevrouw Bosma: Wat ons betreft is goed werk niet alleen werk dat betaald wordt, maar ook wat maatschappelijk belangrijk is. En dat is vrijwilligerswerk.

01:02:52

Voorzitter: Dan heeft u nog een vraag van mevrouw Akkerman, VVD.

01:02:55

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Denkt de Partij voor de Dieren niet dat mensen zelf weten wat goed werk is?

01:03:03

Voorzitter: Mevrouw Bosma.

01:03:07

Mevrouw Bosma: Daar geloof ik heel graag in, maar ik denk dat mensen geprikkeld worden door een samenleving waar heel erg wordt gefocust op goed betaald werk en het financiële.

01:03:21

Voorzitter: Nog een laatste vraag van de heer Koks, SP, en daarna wil ik mevrouw Bosma de gelegenheid geven haar woordvoering af te ronden binnen de tijd.

01:03:32

De heer Koks: U had het er zojuist over dat de middeninkomens onder druk staan. Eén van de oorzaken hiervan is dat veel mensen hooguit parttime werken en niet meer. Bent u het met ons eens dat het personeelsbeleid van de gemeente herbekeken moet worden in hoeverre daar drempels inzitten om mensen meer mogelijkheden tot hogere inkomens te geven?

01:04:02

De heer Koks: Mevrouw Bosma.

01:04:09

Mevrouw Bosma: Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat een lastige vraag vind. Ik weet niet zo goed waar dat probleem inzit en of daar veel vooruitgang in te boeken is. Dat zal ik even bij mijn collega navragen, als u dat goed vindt.

01:04:25

Voorzitter: Heel erg kort, meneer Koks.

01:04:27

De heer Koks: We breiden de basisbanen uit, maar meestal werken parttime. Je zou hen ook 36 uur kunnen laten werken waardoor ze hun inkomen verhogen.

01:04:42

Voorzitter: Mevrouw Bosma.

01:04:44

Mevrouw Bosma: Dat is waar, maar er zal wel een reden zijn waarom mensen niet fulltime werken. Dus ik denk niet dat een algemene regel daarin zal helpen.

01:05:03

Voorzitter: Rond uw woordvoering maar af.

01:05:05

Mevrouw Bosma: Tot slot cultuur: het gebrek aan broedplaatsen en atelierruimtes baart ons zorgen. We zijn blij dat het college in de beantwoording van schriftelijke vragen die wij samen met GroenLinks en de PvdA indienden, aangeeft het behoud van atelierruimtes als uitgangspunt te hebben. Zij geeft aan het wenselijk te vinden dat er meer ruimtes beschikbaar komen, maar geen prioriteit heeft. Ik zou het college toch willen vragen de noodkreet van kunstenaars uiterst serieus te nemen en te zoeken naar mogelijke oplossingen voor het nijpende tekort. De evenementen: de begroting gaat uit van een stijgend aantal geluidsmeldingen in 2023 als gevolg van een beperkte toename van grote evenementen. De mooie grote evenementen zetten Groningen op de kaart als een bruisende stad, maar het is belangrijk om ons af te vragen tegen welke prijs. Het is goed om aandacht te blijven houden voor de leefbaarheid van de mens, natuur en milieu tijdens grote evenementen. Onze fractie ziet hier in het nieuwe evenementenbeleid graag ruimschoots aandacht voor. Dat geldt ook voor de verduurzaming van evenementen.

01:06:10

Voorzitter: Zou u tot een afronding willen komen?

01:06:13

Mevrouw Bosma: Wat ons betreft: minder vlees, vuurwerk, afval en energieverbruik. Wij zijn blij om te lezen dat er een subsidieregeling van 100.000 euro beschikbaar wordt gesteld voor het vergroenen van middelgrote evenementen en ervan grote professionele organisaties wordt verwacht dat zij hier zelf in investeren. Ik wil afsluiten met het Repair Café dat wethouder De Vrede vorige week opende. Een mooi initiatief uit de begroting. Er liggen in Nederland 8.8 miljoen defecte apparaten te verstoffen en op dit moment kiezen mensen vaker voor vervanging dan voor reparatie. Dat kan en moet anders als we richting een circulaire economie willen. Nu hoor ik jullie denken dat een Repair Café in Groningen een druppel op een gloeiende plaat is, maar het punt dat ik hier wil maken is dat we iets doen wat het verschil kan maken.

01:06:58

Voorzitter: Mevrouw Bosma echt uw laatste zin, want u zit ruim over uw tijd!

01:07:02

Mevrouw Bosma: Ik ben klaar. Dank u wel.

01:07:07

Voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Ram van de PVV.

01:07:20

De heer Ram: Dank u wel, voorzitter. Eerst iets over de doelen, indicatoren en de maatregelen. We hebben als raad een presentatie gehad over het programma Werk & Inkomen, waar de indicatoren, doelen en maatregelen tegen het licht werden gehouden.

Wat duidelijk werd, is dat de termen en doelen niet duidelijk zijn gedefinieerd, de maatregelen geen relatie hebben met de doelen en de effectindicatoren niet meten wat de maatregelen en acties doen. Er lijkt dus helemaal geen samenhang te zijn op het begrotingsonderdeel. Is het college bereid om samen met de raad en de Auditcomité te kijken naar verbetering van de samenhang tussen doelen, maatregelen en indicatoren zodat we bij de jaarrekeningen van 2023 in 2024 kunnen kijken wat er bereikt is? De economische situatie is wederom weer verslechterd - zoals eerder gezegd - en we zitten in een perfecte storm. Inflatie, grondstoffencrisis en de gevolgen van het klimaatbeleid leiden tot een schrijnende situatie waardoor iedereen in de armoede wordt gestort. Helaas kunnen wij als raad daar niet zo veel aan doen, behalve een paar pleisters plakken.

01:08:41

Voorzitter: U stopt zelf al. U hebt een interruptie van de heer Koks van de SP.

01:08:45

De heer Koks: U zegt dat iedereen in de armoede wordt gestort. Geldt dat ook voor de aandeelhouders van Shell?

01:08:56

De heer Ram: Ik bedoel de burgers van Nederland en de grootste profiteur van deze crisis is helaas de overheid zelf. De Rijksoverheid profiteert met vijftien miljard - dit jaar alleen al - van de gascrisis. Dat is echt schrijnend. Niet alleen Shell profiteert maar ook onze Rijksoverheid, en geeft dit maar met mondjesmaat terug. Daarom moeten wij hier in Groningen weer repareren. Dat is een heel vervelende situatie.

01:09:26

Voorzitter: De heer Koks.

01:09:29

De heer Koks: Ik vind onze overheid niet iedereen. Dat zijn wij allemaal. Ik heb het met name over de individuele aandeelhouders.

01:09:43

Voorzitter: De heer Ram.

01:09:49

De heer Ram: Ik kan er wel een analyse op geven. Tijdens de coronacrisis is er ongelooflijk veel geld bijgedrukt en groeiden de beurzen met ongeveer 100 procent. De aandeelhouder van Vichy is 100 miljard euro rijker geworden, terwijl de winkels dicht waren. Dat is heel raar en komt enkel en alleen doordat er geld bij gedrukt en uitgestrooid is over onze economie, met alle gevolgen van dien, zoals: de inflatie, de crisis in Oekraïne en het gasprobleem. Een perfecte storm, voorzitter. Mag ik verder gaan?

01:10:38

Voorzitter: Hervat uw woordvoering.

01:10:42

De heer Ram: Waar ik wil me wel degelijk in kan vinden, is de analyse die de SP heeft gehouden over de armoedeval. Ik heb een concrete vraag aan het college. Wij als PVV zijn langs buurtcentra geweest en één ding werd ons duidelijk: veel kinderen krijgen geen

huiswerkbegeleiding omdat hun ouders boven de 120 procent van het minimumloon zitten. Zij hebben geen recht op een stadspas. Wij willen ervoor pleiten dat de stadspas beschikbaar komt voor deze jongeren zodat zij gebruik kunnen maken van de huiswerkbegeleiding. Wil het college de mogelijkheid hiertoe onderzoeken? Hoeveel zal dit kosten? En kan het college daarna met een voorstel hierrond komen? Desnoods willen wij een motie indienen tijdens de begroting. Er zijn grote verschillen tussen de buurtcentra en dorpshuizen, vaak historisch zo gegroeid. Er komt een herijking van het accommodatiebeleid en daar zijn wij blij mee. Er is een grote mate van verschil van professionalisering van de wijkcentra. Je hebt hele kleine wijkcentra waar geen betaalde medewerkers zitten, en je hebt er een aantal die door een fors budget een professionele medewerker kunnen betalen en tevens maatschappelijk ondernemer zijn en de verbinding zoeken in de wijk. Is het college bereid geld vrij te maken zodat elk buurtcentrum en dorpshuis een professionele medewerker krijgt?

01:12:41

Voorzitter: Voordat u verdergaat, u heeft een vraag van de heer Rebergen, ChristenUnie

01:12:50

De heer Rebergen: U geeft dat de organisatie van de wijkcentra, buurt- en dorpshuizen historisch gegroeid is, maar misschien is dat ook wel passend voor die buurt of dorp. Wilt u dan toch blijven pleiten om ze allemaal hetzelfde te maken, ook als ze dan minder goed passen bij de wijk of dorp?

01:13:12

Voorzitter: De heer Ram.

01:13:17

De heer Ram: Dat is een goeie vraag. Wij willen maatwerk per wijk en dorp. Dat lijkt me logisch. Je moet kijken naar de behoeftes die leven in een wijk. Maar er is een groot budgetverschil tussen de wijken Vinkhuizen, Selwerd en Leeuwenborgh, terwijl de problemen in die wijken niet anders zijn. Er moet extra ingezet worden om een goed functionerend wijkcentrum neer te zetten in Selwerd. Niets ten nadele van de vrijwilligers die daar hard aan de slag zijn, maar ik denk dat je als overheid moet kijken waar de successen zitten binnen deze wijkcentra en hoe je dat kan kopiëren naar wijken waar het minder goed loopt. Ik denk dat het goed zou zijn om daar een professionele medewerker neer te zetten die mensen naar de wijkcentra haalt. Ik kijk met veel bewondering naar Leeuwenborgh en Vinkhuizen hoe ze daar mensen betrekken. In andere wijken zie je dat wat minder en dat doet geen recht aan de problemen in die wijken. We moeten daar als overheid een stapje extra inzetten en op sturen waar mogelijk.

01:14:46

Voorzitter: De heer Ram, ik ga u heel kort even onderbreken. In eerste instantie een algemeen en vriendelijk verzoek om de interrupties kort te houden. We lopen behoorlijk uit in de tijd op deze manier. Een korte interruptie van de heer De Haan.

01:14:59

De heer De Haan: Dit past een beetje bij de discussie die ik net met mevrouw Folkerts had. Als je alles wil professionaliseren, haal je het initiatief bij de vrijwilligers weg. Als je in een

voetbalclub een professional achter de bar zet, denken vrijwilligers: waarom zou ik dit nog vrijwillig doen als er elke keer iemand staat die daar geld voor krijgt? Ziet u dat gevaar ook?

01:15:24

Voorzitter: De heer Ram.

01:15:26

De heer Ram: Het ligt eraan hoe je dat aanvielt. Je moet geen sportvereniging forceren om professionele medewerkers aan te nemen. Er gaan enorme budgetten naar wijkcentra, waardoor je daar één of twee professionele medewerkers neer kan zetten die samen met vrijwilligers aan de slag gaat. Er kunnen plannen geschreven worden om jongeren op eenzelfde manier te benaderen in sportverenigingen, wijkcentra en scholen. Dat daarop dus een visie ontwikkeld wordt per wijk, en daar heb je een professionele medewerker voor nodig. Ik zie daar geen gevaar in. We kunnen goed de vinger aan de pols houden en overleggen met al deze centra.

01:16:28

Voorzitter: Hervat uw woordvoering. U hebt nog ruim een halve minuut.

01:16:32

De heer Ram: Ik wil nog voor een laatste punt aandacht vragen. Er wordt gelet op hoe de uitgaven zijn van buurtcentra, en dat is goed. Wij geven veel geld aan buurtcentra, maar een stukje flexibel budget zou erg goed helpen om nieuwe initiatieven in de wijk te ontwikkelen. De vraag is of het college daartoe bereid is. Dank u wel voorzitter.

01:17:13

Voorzitter: Dank u wel. Dan had ik het woord beloofd aan mevrouw Menger en vervolgens aan D66. Mevrouw Menger, Stadspartij 100% voor Groningen.

01:17:22

Mevrouw Menger: Dank u wel, voorzitter. Het begint in Groningen voor wat echt van waarde is. Dit brengt mij bij het volgende: de vier programma's gaan in de basis allemaal over onze inwoners. Mensen zijn waardevol en van toegevoegde waarde. Als ik naar het programma 'Werk & Inkomen' kijk, pak ik daar een belangrijke groep uit, namelijk onze ondernemers. Het kleine middenbedrijf is de pijler van onze gemeentelijke economie. Lokaal ondernemerschap is goud waard. Veel ondernemers sluiten noodgedwongen hun deuren omdat ze het hoofd niet langer meer boven water kunnen houden. Toren hoge energieprijzen, huurlasten, personeelskrapte, ziekteverzuim en het terugbetalen van private en belastingschulden. Met andere woorden, ze verzuipen. Onze bakkers, slaggers, groenteboeren, wasserettes, kappers en cafetaria's verdwijnen uit het straatbeeld. Dit zijn niet alleen ondernemers die een product verkopen, maar tegelijkertijd plekken waar mensen elkaar ontmoeten, in gesprek raken en contact maken. Het dient dus een veel breder en belangrijker doel. Ik heb zoveel te zeggen, maar beperkte spreektijd. Dus voorzitter, ik kom tot de kern. Er is steun van het Kabinet en de lokale overheden onderweg. Alleen voor sommigen is het nu al te laat en wij vrezen voor meerdere. Zowel naar het Kabinet als naar de lokale overheden, doen wij de dringende oproep om met een overgangsregelingen en/of steunmaatregelen te komen. Een generieke regeling zodat er geen discussie zal zijn waardoor het allemaal langer duurt en men nog niet acuut geholpen wordt. Het is niet

anders, we leven in een uitzonderlijke tijd en dat vraagt om anders denken en handelen. Niet onbezonnen en ondoordacht maar met lef en leiderschap. Dat doet deze gemeente gelukkig wel. Als ik dan naar spoor één kijk en lees wat dit college nastreeft met het introduceren van een pauzeknop schuldhelpverlening, kan ik daar heel blij van worden en met mij onze fractie. Het belangrijkste is dat mensen van de allesbepalende stress weggkomen, de schulden niet verder oplopen en er perspectief geboden wordt. Wat ik me wel afvraag is of de constructie - zoals voorgesteld voor ondernemers - niet te omslachtig is en daarmee inefficiënt. Het voorwerk door de Groningse kredietbank is niet specifiek gericht op ondernemers. Vervolgens de afdeling zelfstandigen en daarna een externe organisatie. Waarom niet een verkorte route? U werkte in het verleden ook al samen met een extern specialistisch bedrijf. Zorg en welzijn, spoor drie en vier: we zien een steeds grotere tweedeling in de samenleving en dit manifesteert zich duidelijk en zichtbaar in onze gemeente. Achterstand en armoede tegenover welvaart en bloei. Het college maakt zich waar nodig sterk voor de kwetsbare groepen - dat is broodnodig - door het volop inzetten op een kansrijke start en de diversiteitsagenda 'Gelijke kansen & Inclusie'. Dit ondersteunen wij van harte en hopen dat deze gemeente open blijft staan voor burgerinitiatieven en wijkactiviteiten, en deze waar mogelijk omarmt en ondersteunt. Inspraak en participatie zijn onmisbare elementen in een gemeente die democratische vernieuwing een warm hart toedraagt en daarom pleiten wij hartstochtelijk voor een jongerenraad en meer aandacht voor jongeren met mentale problemen waardoor de ontwikkeling in gevaar komen. Binnen scholen moet hiervoor een passende expertise gefaciliteerd worden om signalen vroegtijdig op te pikken. We zijn op de goede we met een investering in brugfunctionarissen, maar dit zou je breder kunnen doortrekken naar bijvoorbeeld een praatje met de juf of meester. Mijn vraag of dringend verzoek aan het college is om volop in te zetten op Welzijn op Recept. Dit was succesvol en ontzettend waardevol is. Doordat het budget op is zal hier vroegtijdig een einde aan komen. Dat moeten we niet willen en vandaar mijn oproep aan het college om dit opnieuw onder de loep te nemen. Dank u wel, voorzitter.

01:22:04

Voorzitter: U bedankt. Volgens mij wilden er nog twee namens uw partij het woord voeren. U heeft nog drie-en-een-halve minuut. De heer Den Os aan u het woord.

01:22:16

De heer Den Os: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even in de begroting gekeken naar onderwijs en cultuur en dit roept bij mij een aantal vragen op. Ik zie dat men met de inzet van ketenpartners wil inzetten op minder uitval in het onderwijs. Maar er wordt niet verteld hoe ze dat gaan aanpakken. Wat mij ook opviel is dat erin het thuiszitterspakket maar één keer het woord corona voorkomt, terwijl er mij voorbeelden bekend zijn van kinderen die al sinds het begin van de coronapandemie thuis zitten. Zij krijgen al tweeënehalf jaar thuisonderwijs omdat ouders auto-immuunziektes hebben en hun kinderen niet naar school durven te sturen. Wij vragen ons af of het college daar zicht op heeft. In 2017 is het muziekconvenant getekend voor meer muziek in de klas. Wij als fractie zijn benieuwd naar de implementatie hiervan? Hebben alle leerlingen structureel muziekonderwijs of is dat op projectbasis? Een project per jaar is ook structureel, maar structureel vinden wij wekelijks. In het maatschappelijk akkoord wordt er gesproken over een dashboard met drie indicatoren

die aangeven hoe het gaat met de onderwijssegregatie. Is dat dashboard vindbaar? Is het in ontwikkeling? Kan de wethouder aangeven hoe het daarmee staat?

01:23:44

Voorzitter: De heer Koks heeft een korte vraag voor u, zonder inleiding.

01:23:52

De heer Koks: Ik zit even met verbazing te luisteren. Ik hoor alleen maar technische vragen voorbijkomen of ligt dat aan mij? Dit soort vragen kan u ambtelijk checken, en dat scheelt ons weer tijd waardoor ik nog meer kan vertellen.

01:24:05

Voorzitter: De heer Den Os.

01:24:13

De heer Den Os: Wij willen [onhoorbaar 01:24:22] zijn, maar veel mensen hebben geen toegang tot cursussen, want ondanks de kortingen moet er best veel geld per jaar betaald worden om muziekles te kunnen volgen. Kan het college hier wat aan doen? Het lokaal akkoord 'Muziek in de klas' wil het college omzetten naar een cultuurconvenant. Dit houdt waarschijnlijk in dat het over meerdere disciplines gaat. Waarom wordt er een groot convenant gedeeld met andere cultuurdisciplines? Wij zijn bang dat er daardoor verschraling optreedt. Dank u wel. Voorzitter.

01:25:14

Voorzitter: Dank u wel. Dan wil de heer Sijbolts nog het woord voeren. U heeft daarvoor 45 seconden.

01:25:21

De heer Sijbolts: Wij maken ons onder andere zorgen over de positie van onze (kwetsbare) ouderen. We zien de landelijke tendens dat de overheid zich op dat punt steeds verder terugtrekt. We zijn blij met wat de ChristenUnie daarover zei. Het college geeft aan dat het wil werken aan de dubbele vergrijzing die eraan zit te komen en de extra uitdagingen, en gaat de komende periode aan de slag met de integrale aanpak voor ouderen. Wij vragen ons af - en ik zal er volgende week wat uitgebreider op terugkomen gezien de tijd - of het college mogelijkheden ziet om aan te sluiten bij het Ouderenmanifest 'Waardig ouder worden 2.0' van vakbonden, ouderenorganisaties, woningcorporaties en vrijwilligersclubs? Ik overweeg een motie maar misschien kan het college hier al een vergaande toezegging in doen zodat dat misschien niet nodig is. Sport en bewegen moet ik overslaan. Dank u wel Voorzitter.

01:26:11

Voorzitter: U ook bedankt. Het college zal zo dadelijk reageren op de politieke vraag. Ik kan me goed voorstellen - gezien de aard van de meningsvormende sessie - dat de technische vragen op een ander moment beantwoord zullen worden. Dan heb ik vervolgens het woord beloofd aan mevrouw Gietema, D66.

01:26:28

Mevrouw Gietema: Dank, voorzitter. Voor ons ligt een grote dikke begroting voor komend jaar. We hebben ervoor gekozen om te beginnen met ons eigen verhaal en daarmee kritisch naar de ambities en de financiële vertaalslag te kijken. Ons verhaal bestaat uit drie onderdelen: bestaanszekerheid en perspectief, onderwijs en gelijke kansen en economie en

cultuur. Ik start met bestaanszekerheid en perspectief. Wat ons opvalt is dat het college goed en grondig wil inzetten op inkomensondersteuning. We onderschrijven dat het belangrijk en nodig is dat meer inwoners meer geld krijgen, maar we zien dit niet als doel op zich. Het moet bijdragen aan perspectief. We willen het college oproepen om dit meer in verbinding met talentontwikkeling en -verkenning in te zetten, zodat we die verbinding niet mislopen. Wij zijn daarnaast tegen de structurele verbreding van de individuele inkomenstoelage. Deze regeling leidt tot minder armoedestress en is daardoor effectief, maar mensen die twee jaar in de bijstand zitten hebben nog mogelijkheden om eruit te komen. Na vijf jaar is dat heel moeilijk, en vaak zijn dit mensen die wel willen, maar niet kunnen en hier veel aan hebben. Dit sluit naadloos aan op de inspreker deze ochtend. Het is volgens mij een hele goede voorziening voor de mensen die lang vastzitten, maar we kunnen wel iets doen aan de normen die daaraan worden gesteld in plaats van dat naar voren te halen. Vraag aan het college om te onderzoeken in hoeverre dit mogelijk is? En wellicht dan te overwegen om niet terug te gaan naar die twee jaar omdat het door financiële middelen niet kan. We zijn heel blij dat de doorbraakmethode een middel is waarmee we mensen blijven helpen. Wat ons verder opvalt is de verbinding met inburgering en integratie. Daarover wordt erin het stuk wel het één en ander gezegd, maar we missen de verbinding met werk en inkomen. Het gaat over bestaanszekerheid en de Wet Inburgering gaat om het leren van de dag en het meedoen vanaf dag één. We willen graag van het college weten hoe zij die verbinding zien. We zien dit niet in de tekst, maar hopen dat die in de praktijk actief plaatsvindt. Bestaanszekerheid gaat over welzijn, veilig opgroeien en gezondheid. Het valt ons op dat het college ambitieus is op zowel bestaanszekerheid als zorg, en in beide gevallen mee wil werken aan talent. We zijn ontzettend blij als D66 dat dat er expliciet in staat. Na het lezen van de begroting op de budgetten, zien we dat er nog twee losse werkvelden zijn. We willen het college vragen in hoeverre ze komend jaar deze werkvelden actiever willen verbinden en niet alleen in ambities, maar ook met budgetten. Verder zijn we blij om te zien dat de inzet op de POH Jeugd & Gezin onverminderd doorgaat. Het laatste stuk gaat over gezondheid: hoe serieus nemen we dit als raad, gemeente en college? Het gezondheidsbeleid is langsgelopen en we zijn afhankelijk van externe middelen. We hadden de keuze kunnen maken om zelf daar een bepaald budget tegenaan te zetten. De reden waarom we dit benoemen is omdat er naast duurzaamheid een grote vraag is naar mentale gezondheid. Waarom heeft het college hiervoor geen bedrag in de begroting weggezet?

01:30:12

Voorzitter: Mevrouw Gietema, u heeft een vraag van de heer De Haan, CDA.

01:30:15

De heer De Haan: Voorzitter volgens mij stond die een paar weken terug op conform. Waarom bent u toen niet zelf met een voorstel gekomen?

01:30:24

Voorzitter: Mevrouw Gietema.

01:30:25

Mevrouw Gietema: Dank voor de vraag. Ja, het stond op conform. We hebben afgelopen week daar vragen over gesteld, maar door alle werkdruk rondom het noodpakket is het er

doorheen geglipt. Dat is het eerlijke antwoord. En dit is een bespreekstuk omdat er vragen en twijfels zijn over het conform zijn. Ik stel voor dat we deze discussie op een ander moment doorzetten, maar dit is wel een punt van aandacht voor de komende tijd. Ik ben benieuwd naar het antwoord van het college. Ik wil doorgaan naar onderwijs en gelijke kansen. Wij zien een voortzetting van een aantal belangrijke zaken waarvoor wij - zowel in Den Haag als hier in Groningen - de afgelopen jaren hard voor hebben gestreden. Nooit eerder investeerde een Kabinet zoveel extra in onderwijs als het huidige Kabinet. Dat geldt grotendeels ook voor de gemeenten, waaronder de onze. We trekken landelijk 8 miljoen euro per jaar structureel uit voor goede en voldoende leraren. Voor de 'Rijke Schooldag' komen er tientallen miljoenen beschikbaar vanuit Den Haag. De kansengelijkheid en het tegengaan van deze segregatie in het onderwijs is een coproductie tussen gemeenten en het Rijk. We krijgen bij deze begroting het idee dat het college dat soms uit het oog verliest. We steunen de lijn die we doorzetten van de afgelopen jaren met betrekking tot de Rijke Schooldag. We willen wel de volgende aanscherping maken: daar waar het college kinderen met het label 'Verlengde Schooldag' het idee geeft dat ze wil dat kinderen langer naar school moeten gaan, zien wij vooral graag dat kinderen een rijk aanbod - wat ze zelf kunnen kiezen - krijgen in het tweede deel van de dag. Wij zijn tevreden over de eerste stappen die gezet worden, maar wij verwachten dat het 'Verlengde Schooldag-concept' wordt gerealiseerd voor zoveel mogelijk kinderen, te beginnen met de kinderen in de wijken waar dat minder vanzelfsprekend is. En we willen benadrukken dat dat niet alleen de wijken zijn in het noorden van onze gemeente. We vinden dat het VVVW het goed doet. Afgelopen jaar maakten 55 kinderen hier gebruik van. We vinden dat in Groningen de focus te veel ligt op het HBO en WO, en minder op het MBO. De wethouder heeft eerder uitgesproken dat hij al het onderwijs als gelijkwaardig ziet, maar we willen deze gelijkwaardigheid strakker in de tekst zien. Het maatschappelijk akkoord heeft als doel segregatie tegen te gaan. We zijn ontzettend blij dat dat als middel wordt gebruikt. We zien hier in het beleid echter bar weinig terug als het gaat om hoe we dit gaan meten. We vinden het als partij belangrijk om hier stappen in te maken, maar we vragen ons af hoe we dat dan kunnen volgen. Dus we vragen ons af of het college bereid is om een indicator te ontwikkelen aangaande onderwijssegregatie en kansengelijkheid in het onderwijs.

01:33:18

Voorzitter: Mevrouw Gietema, u heeft een vraag van mevrouw Bosma, Partij voor de Dieren.

01:33:24

Mevrouw Bosma: Dank u voorzitter. Een terecht dat het MBO meer aandacht verdient. Wij lezen echter in de begroting dat er veel aandacht wordt besteed aan het MBO, doordat er geïnvesteerd wordt in de MBO-kaart. Leest u dat ook?

01:33:43

Voorzitter: Mevrouw Gietema

01:33:45

Mevrouw Gietema: We zien dat een aantal keren terugkomen, maar niet op eenzelfde niveau als de samenwerking met HBO en WO. Er staat in dat het MBO betrokken zal worden, maar wij willen de concrete doelen daarbij.

01:34:07

Voorzitter: Nog een laatste vraag van de heer Koks en dan kan u uw woordvoering afronden.

01:34:16

De heer Koks: We zijn laatst op werkbezoek geweest - u was daar ook bij - en het MBO was bijzonder tevreden over de samenwerking met de gemeente. Dat even terzijde. U zegt dat we de scheiding/kloofvorming in het onderwijs tegen moeten gaan. Dat is een onderdeel van het maatschappelijk akkoord. Laatst zijn we op bezoek geweest bij de schoolbesturen en daar hebben wij weinig inzicht gekregen over hoe die scheiding gedempt moet worden, met name doordat de overheid bijzonder weinig mogelijkheden heeft om te sturen in de leerlingenpopulatie van scholen. Bent u met mij van mening dat die sturingsinstrumenten voor de overheid vergroot zouden moeten worden om gemengde schoolpopulaties te krijgen?

01:35:00

Voorzitter: Mevrouw Gietema.

01:35:01

Mevrouw Gietema: Bedankt voor uw vraag. Ik was zelf niet aanwezig maar wel een collega die in het onderwijs zit. Wat ik wel kan zeggen is dat de onderwijsinstellingen in Groningen dit ontzettend graag willen aanpakken. Volgens mij zou dat vanuit de samenwerking kunnen. Ik zie wat hoofden schudden om mij heen, maar ik denk dat we dat vooral samen moeten aanpakken en er geen extreme sturing vanuit de gemeente voor nodig is. Een kort punt over economie en cultuur. Wij zien dat het Forum een huiskamer is geworden voor de hele stad en zijn als D66 ontzettend trots hierop. We willen op dit stuk lef blijven tonen. We zijn blij om te zien dat het college middelen beschikbaar stelt voor de voorbereidingen op de Nieuwe Poort. Los van deze drie verhalen wil ik kort aansluiten op de woordvoering van mijn college van 100% voor Groningen, want we doen het goed voor onze bewoners. Ik wil aangeven dat we veel dingen doorzetten en extra investeren. Ik denk dat we vooral in het sociaal domein meer kunnen doen met participatie en met de inwoners kijken naar dienstverlening. Ik sluit me aan bij de oproep van mevrouw Menger, en wil het college vragen of het nadenkt om de bewoners actief te betrekken bij het herstelpakket voor komend jaar.

01:36:38

Voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik vervolgens het woord geven? Mevrouw De Groot van Student en Stad?

01:36:45

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. In deze begroting worden mooie plannen en ambities gepresenteerd op het sociale vlak. Op dit gebied liggen er veel uitdagingen in deze financieel onzekere tijden voor ons allemaal. Meer mensen moeten moeite doen om de eindjes aan elkaar vast te knopen en dat kan zowel fysieke als mentale gevolgen hebben. Wat betreft deelprogramma 3.1. 'Werk & Inkomen: het is erg positief dat er structureel geïnvesteerd wordt in het armoedebeleid en et volwassenenfonds voor sport en cultuur. Onze fractie vindt het belangrijk dat iedereen de kans krijgt om mee te doen in de maatschappij, ongeacht achtergrond of financiële situatie. Het deelprogramma 'Welzijn en zorg': bij de behandeling van de voorjaarsbrief afgelopen juli heeft onze fractie aangekaart

dat er over 2021 een gereserveerd bedrag van 220.000 euro niet is uitgegeven aan suïcidepreventie. Dit bedrag is toen ten goede gekomen aan de algemene reserve. Gezien de bekende problematiek omtrent mentaal welzijn - waarbij de coronacrisis zeker zijn sporen heeft nagelaten - roept Student en Stad op om de inzet op suïcidepreventie te intensiveren en extra geld hiervoor uit te trekken. Verder heeft één van mijn collega's in de afgelopen tijd samen met enkele raadsleden van andere partijen contact opgenomen met de GGD. In een beeldvormende sessie met de GGD Groningen werd er namelijk gezegd dat er geen capaciteitstekort is wat betreft het aantal soa-testen. Wanneer mijn collega's echter contact opnemen met Sense - die soa-testen inplant voor de GGD - konden zij in Groningen niet of pas na een periode van drie weken terecht voor het doen van een test. Bij GGD Amsterdam konden zij vrijwel direct terecht met exact dezelfde klachten. Hieruit ontstaat het beeld dat er wel degelijk een tekort is bij de GGD Groningen om een van haar taken naar behoren te voldoen. Student en Stad maakt zich zorgen over de gevolgen hiervan op de publieke gezondheid en verzoekt het college daarom om structureel extra geld vrij te maken voor GGD Groningen, zodat geslachtsziekten tijdig kunnen worden opgespoord en behandeld en deze niet als een olievlek over de Groningse slaapkamers kunnen verspreiden. Het deelprogramma 'Sport en Bewegen': sporten is van levensbelang. Het zorgt voor sociale cohesie, mentaal welzijn en fysieke gezondheid. De sportsector staat echter onder druk door grote capaciteitsproblemen en daarnaast zijn vele sportaccommodaties in Groningen zwaar verouderd. En dit vergt grootschalig onderhoud. Het is goed om te zien dat er fors geïnvesteerd gaat worden in het vernieuwen en uitbreiden van de huidige binnen- en buitensportaccommodaties. Dit is nodig om onze sportieve ambities uit te kunnen voeren. Wel vinden we een investering in het project 'Bewegende stad' - dat nieuwe sportplekken in de openbare ruimte moeten realiseren - relatief laag. Dit zou een hogere prioriteit mogen hebben gezien de geplande gebiedsontwikkelingen en de groeiende populariteit van Urban Sports. Door hier meer in te investeren, zorgen we ervoor dat onze inwoners in de toekomst de sport kunnen uitoefenen die ze willen en waar ze dat willen. Het deelprogramma 'Cultuur': evenementenlocaties zijn cruciaal voor de aantrekkelijkheid en levendigheid van Groningen. We kijken erg uit naar de doorontwikkeling van de drafbaan als evenemententerrein en de aandacht voor het stadspark in zijn geheel.

01:40:21

Voorzitter: Mevrouw De Groot, u heeft een korte vraag van de heer Koks, SP.

01:40:28

De heer Koks: U zegt sporten waar mensen willen en welke soort sport ze willen. Vindt u dat grenzeloos? Er stond onlangs in de Volkskrant een uitgebreid verhaal over de overbelasting van de natuur door allerlei crossende types enzovoort. Kan u daarover iets zeggen?

01:40:46

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

01:40:50

Mevrouw De Groot: Ik weet niet of ik dat grenzeloos vind. Maar mensen moeten kunnen hardlopen en dingen doen waar ze dat willen. Ik denk niet dat je dat aan banden kan leggen. Ik heb het hier niet over een wildgroei aan klimrekken of fitnessapparaten buiten, maar het

zou wel heel mooi zijn als er meer op ingezet wordt, zodat mensen daar gebruik van kunnen maken wanneer ze dat willen, ongeacht hun portemonnee.

01:41:21

Voorzitter: Gaat u verder.

01:41:26

Mevrouw De Groot: Het Suikerterrein is een heel mooi voorbeeld van een creatieve broedplaats voor culturele ondernemers die samen kleur geven aan onze mooie stad en gemeente. Deze zullen echter op termijn moeten wijken voor de voorgenomen woningbouwplannen. Daarom is het van levensbelang om tijdig op zoek te gaan naar alternatieve vrijplaats voor deze creatieve ondernemers en hier tijdig geld voor te reserveren. Deze wens heeft de raad uitgesproken in het voorjaarsdebat door de motie Toekomst voor culturele Suikerondernemers aan te nemen. Hoewel het belang van een bruisende culturele sector wordt benadrukt in de begroting, kunnen we dit nog niet terugvinden in de beschikbare financiële middelen voor deze motie. Wat ons hierbij erg verbaasde, was dat er nu al - vier maanden na de vaststelling van het coalitieakkoord - niet voldaan kan worden aan de ambities om lokaal creatief ondernemerschap te stimuleren door in te blijven zetten op broedplaatsen waaronder huisvesting voor kunstenaars, zoals terug te vinden valt in de lijst met alle intensiveringen. Er wordt wel 200.000 euro structureel beschikbaar gesteld om beleid op te stellen voor nieuwe broedplaatsen en er wordt gewerkt aan de vertaling van businesscases. Maar kunnen we dit geld niet beter gelijk ten goede laten komen van deze ondernemers en kunstenaars, desnoods met tijdelijke voorzieningen? Anders zullen er ongetwijfeld nog veel meer creatieve ondernemers dan de 150 aan de Travertijnstraat moeten stoppen of hun onderneming verhuizen naar een andere gemeente. Dank u wel.

01:43:01

Voorzitter: Wie kan ik vervolgens het woord geven? Mevrouw Huitema van de PvdA.

01:43:08

Mevrouw Huitema: Dank u voorzitter. Ons Groningen is een plek waar iedereen zich makkelijk thuis voelt, hier geboren of nieuw gekomen. We zijn een sociale gemeente waar iedereen bij hoort en mag zijn wie hij wil zijn. Alle inwoners moeten mee kunnen komen en goed kunnen leven. De bestaanszekerheid staat onder druk en bestaanszekerheid is een kwestie van gelukkig worden. Gelukkig doet het college er alles aan om bestaanszekerheid van elke Groninger te vergroten en investeert in iedereen. Zo wordt de bestaanszekerheid vergroot door werk, je eigen boontje te kunnen doppen en letterlijk zeker te kunnen zijn van je bestaan. Werk is en blijft opdracht nummer één van Partij van de Arbeid. Werk levert zoveel op: een sociaal netwerk en het gevoel dat je het doet. Goed dat het centrale doel van de gemeente is om mensen zoveel mogelijk aan het werk te krijgen en zelfredzaam te maken. Zo ook de basisbanen. Het invullen van maatschappelijk relevant werk levert direct iets op voor de samenleving. We zijn blij dat erin het coalitieakkoord afgesproken is om naar 250 basisbanen te gaan.

01:44:13

Voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Gietema van D66.

01:44:18

Mevrouw Gietema: Dank u voorzitter. U heeft het over werk als één van belangrijkste doelen en als meerwaarde. Ik geloof er ontzettend in dat werk goed is voor de mens. Bent u het mij eens dat niet iedereen kan werken? En dat het misschien het doel of de visie 'iedereen doet mee op een best passende plek' een betere is dan dat iedereen moet werken?

01:44:39

Voorzitter: Mevrouw Huitema.

01:44:40

Mevrouw Huitema: Absoluut. Dit was onder het stukje werk en inkomen, en dat is een stuk breder dan alleen het werk an sich. Ik deel dus uw mening. Wij zijn blij dat erin het coalitieakkoord afgesproken is om naar 250 basisbanen te gaan. Voor ons is het belangrijk dat dat echt ingevuld wordt. In hoeverre ziet de wethouder mogelijkheden om basisbanen en de energietransitie te combineren? Er is geen zekerheid voor genoeg middelen om in levensonderhoud te voorzien en dan ook nog eens inflatie en gigantische energieprijzen. Kinderen in armoede, ZZP'ers, werkende armen, bijstandsgerechtigden en mensen met een minimaal pensioen. Niet alleen de genoemde minima hebben moeite met rondkomen, voor een groeiende groep Groningers komt de bestaanszekerheid onder druk te staan. Het is goed dat in het coalitieakkoord en de begroting meer middelen voor armoedebestrijding en armoedeverlichting zijn opgenomen. Dat crisisakkoord is erg belangrijk maar de PvdA verwacht dat er op korte termijn wellicht meer nodig is. Deelt het college deze opvatting? Onderwijs: de bestaanszekerheid vergroten is van waarde vanaf jonge leeftijd en is van groot belang dat in Groningen de kansenongelijkheid in het onderwijs verkleind wordt. Groningen is een plek voor kansen om in te ontwikkelen en om een goed en gelukkig leven op te bouwen. Wel is er een tekort aan praktisch geschoolde mensen en door te weinig stageplekken voor MBO'ers kan dit tekort groter worden. Er wordt veel ingezet op MBO, maar ziet het college mogelijkheden om meer stageplekken te creëren? Ik begon deze tekst met: "Ons Groningen is een plek waar iedereen zich gemakkelijk thuis voelt". Een fijn thuis begint met veiligheid achter de voordeur. Voor kindermishandeling is een indicator voor onder de 700. Het college wil echter minder meldingen. Voor het huishoudelijk geweld is er een indicator van boven de 1000. Het college wil er meer. Wat is de visie van het college? Gaan wij inzetten op meer signalering, en meer huishoudelijk geweld en kindermishandeling weer uit de [onhoorbaar 01:46:53] halen of willen wij het aantal meldingen verminderen omdat de aanpak kennelijk vruchten afwerpt? Hoe moeten we deze indicatoren zien ten opzichte van de visie?

01:47:06

Voorzitter: Dank u wel. Kort maar krachtig. Vervolgens geef ik het woord aan mevrouw Akkerman van de VVD.

01:47:11

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. We beginnen - net als iedereen - met het programma 'Werk & Inkomen' en de groeicijfers. We hebben de tweet van de wethouder gezien dat er inmiddels minder dan 9000 mensen een bijstandsuitkering hebben in onze gemeente, en dat nooit eerder zo laag is geweest. Wij houden als fractie altijd de bijstandsdichtheid bij is: hoeveel van deze 1000 mensen doen een beroep op een

bijstandsuitkering? En dan kijken we naar de top tien. Die cijfers vinden we op 'Waar staat je gemeente'. Maar deze cijfers zijn van 2021 en daar staan we nog steeds op de negende plaats. Wij houden het regelmatig in de gaten en als we uit die top tien vliegen, melden wij dit. Het mooiste citaat uit het programma 'Werk & Inkomen' is wat de VVD betreft: "Meedoen via betaald werk heeft de voorkeur en is een belangrijke oplossing tegen armoede". Wat ons betreft zetten we daar zoveel mogelijk op in. Ik denk overbodig te noemen dat wij niet zouden inzetten op de basisbanen. Misschien dat de SP daarmee in de war was toen ze dacht dat het CDA kritisch was, maar dat waren wij. En niet voor de persoon die zo een baan uitvoert voor de duidelijkheid, want als die daar zijn talenten kan ontwikkelen, en voortgang en perspectief heeft in het leven is dat natuurlijk prima, maar als instrument denken we in de huidige arbeidsmarkt aan andere dingen. Over die arbeidsmarkt gesproken: wij zijn benieuwd wat we in 2023 gaan doen om onze zwembaden open te houden. De vraag die vaker voorbijkomt, is: hebben we genoeg zwemonderwijzers en badmeesters? We hebben in de begroting gezocht op badmeester en zwemonderwijzer, maar komen dit niet tegen. Ik heb dezelfde sessie gevolgd als de heer Ram vorige week over de doelen en indicatoren. In het programma staat een indicator over minima en hoe zij hun gezondheid beoordelen. Dan zou het percentage mensen die dat als matig tot slecht beoordeeld, moeten toenemen. Wij nemen aan dat de wethouder kan toezeggen dat dat een fout is en dat dat een afname moet zijn. Over gezondheid is voor het 2023 het belangrijkste dat we starten met Samen. Dat gaan we nauwgezet volgen. We zien veel inzet voor de noordelijke wijken, maar - wat D66 ook al zei - hoe houd je oog voor de mensen in de zuidelijke wijken die degelijk dezelfde problemen kunnen hebben. Wij hadden een tijdje terug een discussie over een gratis lunch voor kinderen op school die dat niet kunnen betalen, en dat zou dan gekoppeld worden aan de 'Verlengde Schooldag'. Dat zou betekenen dat je dat op scholen in het zuiden helemaal niet hebt, terwijl daar ook kinderen zijn waarvan de ouders geen lunch kunnen betalen.

01:49:54

Voorzitter: Mevrouw Akkerman, u heeft een vraag van mevrouw Gietema, D66.

01:49:58

Mevrouw Gietema: Dank u, voorzitter. U benoemt gezondheid als belangrijk onderwerp. U verwijst naar Samen. Ik vroeg me af in hoeverre gezondheid als algemeen thema voor iedereen en niet alleen jongeren ziet. Vindt u dat dat voldoende aandacht krijgt?

01:50:13

Voorzitter: Mevrouw Akkerman.

01:50:18

Mevrouw Akkerman: Ik vind dat erin het programma 'Gezondheid' veel idealistische doelen worden gesteld en we willen dat mensen gelukkig zijn en niet eenzaam. Dat zijn - de discussie is net al geweest - doelen waarvan wij ons afvragen: is dat helemaal in handen van de overheid? Wat kun je daar precies aan doen? Wij denken wel dat een goede voorlichting over gezondheid - maar ook wat Student en Stad zegt over de capaciteit bij de GGD - goed moet zijn en dat de basis op orde is. Wij zien daar wel een aantal doelen en indicatoren voor, maar misschien wel te weinig. Wij hebben bij het voorjaarsdebat gesproken over de wachtlijsten bij Veilig Thuis, en daarvoor is er een motie aangenomen. Wij vragen ons af wat

we in 2023 zullen doen om die wachlijsten weg te halen of in ieder geval zo laag mogelijk te houden. Over onderwijs: we zien veel ambitie van het college ten aanzien van het bouwen van scholen en de scholencarrousel. We zien nu dat de bouwkosten stijgen en de capaciteit in de bouw echt krap aan het worden is. Dus wij vroegen ons af of de ambities van het college op dat onderwerp vertraging oplopen en of we en risico lopen ten aanzien van de kosten? As je het hebt over huisvesting voor scholen, blijkt dat ventilatie belangrijk is, zeker na de coronaperiode. Voor de nieuwe gebouwen is dat allemaal goed, maar we vragen ons af hoe het ervoor staat in oude gebouwen. We vragen ons af of een open raam wel duurzaam is. In het westen - en gelukkig hier niet - van het land zien we dat erdoor de krapte vierdaagse schoolweken ontstaan. Heeft het college ideeën om dat hier te voorkomen? Misschien door mensen te enthousiasmeren om meer te gaan werken. Het is nog maar even de vraag of dat een taak is van de gemeente, maar zijn benieuwd of het college daarover ideeën heeft. We zijn trots op onze cultuur. Denk aan afgelopen juni en wat we hebben gezien in het stadspark en hoe mooi dat is voor een gemeente als Groningen. Wat we wel van belang vinden is dat je oog houdt voor overlast die dat met zich mee zou kunnen brengen. We moeten het evenwicht daarin goed bewaren. Tenslotte is er wat meer gezegd over ateliers en broedplaatsen. Wat ons betreft is een kunstenaar te zien als een startup die je in het begin faciliteert om op gang te komen, maar na verloop van tijd de eigen broek op moet kunnen houden. Dank u wel.

01:52:53

Voorzitter: Er is nog een korte interruptie van mevrouw Bosma.

01:52:59

Mevrouw Bosma: Als ik het goed heb begrepen zei u de basisbanen anders zou willen inrichten op de arbeidsmarkt. Ik lees dat via het Talentperron op het Harm Buiterperron werkzoekenden en werknemers met elkaar in contact worden gebracht. Vindt u dat een goed idee in de huidige arbeidsmarkt?

01:53:22

Voorzitter: Mevrouw Akkerman.

01:53:24

Mevrouw Akkerman: Dat vinden wij absoluut een goed idee. Wij zouden dat soort dingen meer moeten doen. We hebben eerder gesproken over de basisbanen. We kunnen mensen ook intensiever kunnen coachen. En al zouden ze wat langzamer werken in de huidige arbeidsmarkt, denken wij dat het bij een werkgever alsnog wel voor te leggen is, want het is voor bedrijven op dit moment zo: of je krijgt je productie iets langzamer klaar of helemaal niet. Dus daar zien wij meer kansen.

01:53:51

Voorzitter: Dank u wel. Volgens mij zijn er nog twee fracties die het woord zullen voeren. Mevrouw Bernabela van de Partij voor het Noorden.

01:53:59

Mevrouw Bernabela: Dank u wel voorzitter. Ik kan me voor een heel groot gedeelte aansluiten bij de woorden van mevrouw Bosma van de Partij voor Dieren. Ook wij vinden de eiwittransitie en het cultureel ondernemen er belangrijk. Het college staat voor een grote

uitdaging op sociaal gebied. De Partij voor het Noorden kan zich voor een groot deel vinden in de plannen die in de begroting zijn uitgewerkt. Sommige cijfers zijn voor ons echter niet duidelijk, omdat het gaat over een toe- of afname en er geen duidelijke percentages worden genoemd. De afgelopen twee jaar waren moeilijk en door de coronamaatregelen konden een aantal projecten niet of beperkt doorgaan. Helaas staan we nu weer voor een moeilijk tijdperk. Daarom moet er nu extra worden ingezet op leefbaarheid in de omgeving. Het aantal mensen dat onder het sociaal minimum leeft, is nog altijd erg hoog. Als Partij voor het Noorden vinden wij dat het echt omlaag moet. Het starten van een bedrijf met behoud van uitkering of het stimuleren van werken naast een uitkering kan hierbij helpen. We lezen dat het college hierop inzet. In verband met de mismatch op de arbeidsmarkt hadden wij wel verwacht dat de uitstroom naar een reguliere baan hoger dan in 2020 zou beoogd zijn, in plaats van 100 lager dan in 2022. Verder maken wij ons zorgen om de culturele ondernemers die het de afgelopen jaren erg moeilijk hebben gehad en nog steeds hebben, deels omdat er te weinig ateliers en werkplekken zijn. Ze worden ook vaak te weinig betaald voor hun opdrachten. Bij de projecten die de komende tijd georganiseerd worden, moeten culturele ondernemers in de gemeente meer betrokken worden, zodat ook zij daarvan kunnen profiteren. Wij willen graag dat het college een streefgetal koppelt aan het aantal broedplaatsen dat in Groningen beoogd is in 2023. Wij hebben de volgende vragen aan het college: is het een idee om de vrijgekomen kantoren onder andere door meer thuiswerken hiervoor te gebruiken? Wat denkt het college te gaan doen aan het tekort aan ateliers en culturele werkplekken in deze gemeente? Dat was het, voorzitter.

01:56:16

Voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik tot slot het woord aan mevrouw Folkerts van GroenLinks.

01:56:23

Mevrouw Folkerts: Last but not least. Het voordeel is dat ik veel kan skippen. De gemeente staat voor enorme uitdagingen, zeker op het sociaal domein. Segregatie, polarisatie en de ongelijkheid groeien en de bestaanszekerheid - is al vaker gezegd - staat onder druk. De oorlog en klimaatverandering doen er nog eens een schepje bovenop. Tegelijkertijd is dit de periode waar we de enorme weerslag en effecten van corona zien op het mentale welzijn, het deelnemen aan cultuur en sport en de onderwijskansen van kinderen. Mensen die het echt al het lastigst hadden, worden hard geraakt. 2023 wordt ook het jaar waarin we grote stappen zetten om deze grote ongelijkmaker het hoofd te bieden. De samenleving schreeuwt om oplossingen en GroenLinks staat voor een gemeente Groningen die haar nek uitsteekt en durft te investeren. Een overheid die de regie voert en duidelijke keuzes maakt. We staan voor een Groningen waar iedereen, ongeacht etniciteit, seksuele voorkeur, gender of een beperking, op een volwaardige wijze deel kan uitmaken van de Groningse samenleving. Het meest acuut in het oog springend hierbij is de huidige energiecrisis en inflatie. We zijn blij dat op het gebied van werk en inkomen de gemeente een aantal hele duidelijke keuzes maakt, zoals: het vervroegen van de individuele inkomenstoeslag, de kwijtschelding van afvalstoffenheffing, de pauzeknop op de schuldhulpverlening en het aanpakken van de energiearmoede. Als het gaat om onderwijs is GroenLinks erg blij met de extra investeringen in de 'Verlengde Schooldag', de inzet van brugfunctionarissen en in het al vaker genoemde MBO. Met het oog op inclusie en het tegengaan van onderwijssegregatie, is het heel goed dat er specifieke aandacht is voor de doorontwikkeling

van de brugfunctionarissen en voor het gezamenlijk uitwerken van initiatieven voor huiswerkondersteuning voor kinderen met minder financiële kansen.

01:58:33

Voorzitter: Ik wachtte even op een korte pauze. U heeft een interruptie van mevrouw Gietema van D66.

01:58:39

Mevrouw Gietema: Ik kan me vinden in de brugfunctionarissen. Ik heb een vraag over het vorige deel: u noemt een aantal curatieve maatregelen waardoor we ervoor zorgen dat mensen meer geld en ruimte - letterlijk in hun hoofd - hebben. Bent u het met mij eens dat geld niet voldoende is en we moeten investeren in ondersteuning?

01:59:00

Voorzitter: Mevrouw Folkerts.

01:59:03

Mevrouw Folkerts: Absoluut en dat doen we gelukkig ook.

01:59:08

Voorzitter: U heeft nog een korte interruptie van de heer Koks, SP.

01:59:13

De heer Koks: Dank u wel. Het terugdringen van de scheiding in het onderwijs, de leeftjidsverschillen tussen wijken en armoedepercentages zijn allemaal belangrijke zaken waar we al jarenlang van alles en nog wat in doen. Bent u het met ons eens dat we moeten kijken - hoe lastig ook - of dat totaalpakket effect heeft op het dalen van de percentages?

01:59:46

Mevrouw Folkerts: Wederom ja. Volgens mij is dat iets wat we doen. In een begroting en de voorjaarscyclus proberen we te meten wat het effect is. Maar daarbij wel opgemerkt dat het altijd extreem lastig is in de woelige wereld - met corona en noem maar op - om te zeggen dat zonder de inzet van de gemeente het percentage zus en zo is. Ik wil er wel voor waken om niet in een groot onderzoeksinstituut te veranderen. Deze maatregelen richten zich echter op kinderen die in sommige wijken al in gesegregeerde scholen zitten. Het maatschappelijk akkoord 'Sociale inclusie' noemt bijvoorbeeld een uniforme aanmeldprocedure om de huidige segregatie op scholen te verkleinen. Volgens GroenLinks is zo'n aanvraagprocedure cruciaal om segregatie tegen te gaan en niet een beetje te lappen zodra deze er is. Er is een toename van laaggeletterdheid onder jongeren. Net nu mensen het economisch lastiger hebben en gebruik kunnen maken van allerlei regelingen, is het GroenLinks belangrijk dat we naast de aanpak op laaggeletterdheid kritisch blijven kijken naar de manier waarop de gemeente met haar eigen inwoners communiceert.

02:01:23

Voorzitter: U heeft een interruptie van meneer Rebergen, ChristenUnie.

02:01:28

De heer Rebergen: Dank u wel. U geeft de aanpak laaggeletterdheid aan waarbij er specifiek gekozen wordt om buurthuizen en bibliotheken te betrekken. Hoe kijkt u daartegen aan?

02:01:40

Voorzitter: Mevrouw Folkerts.

02:01:42

Mevrouw Folkerts: Mensen noemen allemaal dingen die de gemeente goed doet. Ik juich dit alleen maar toe en pik er een aantal uit die mijn fractie extra wil uitlichten. Wij zijn erg blij met alles wat er in buurthuizen en bibliotheken gebeurt. 2023 wordt een belangrijk jaar voor de jeugdzorg met het van start gaan van Samen. Hiermee zet Groningen een hele belangrijke stap in het terugpakken van publieke regie. Veilig groot worden in een liefdevolle en veilige omgeving is een heel groot goed. Elke ouder kan wel eens hulp bij gebruiken bij normale vragen en hobbels op de weg, die nu eenmaal horen bij het draaiend houden van een gezin en het opvoeden van kinderen. De beweging naar meer preventief en systeemgericht werken zien we terug in een heel belangrijk programma zoals 'Kansrijke Start'. GroenLinks is heel blij dat we in 2023 verder investeren om het netwerk rond geboortezorg te versterken en gaan inzetten op een meer wijkspecifieke invulling hiervan. Groningen is een gemeente waar iedereen zich welkom moet voelen. Daarom zijn we erg blij dat Groningen in 2024 de Roze Zaterdag organiseert en daar komend jaar al geld voor reserveert. In Groningen komen we jaarlijks samen bij een nationaal erkende feestdagen en herdenkingen. Maar daarnaast wordt er ieder jaar stilgestaan bij bijzondere dagen zoals Coming Out Day en Ketikoti. Deze feest- en herdenkingsdagen zijn belangrijk voor onze inwoners en tonen aan hoe divers we als gemeente zijn. Daarom wil GroenLinks het college vragen om een inventarisatie te maken van de feest- en herdenkingsdagen in Groningen en nagaan of organisatoren behoefte hem aan ondersteuning hierin.

02:03:41

Voorzitter: U heeft nog een vraag van mevrouw Gietema, D66.

02:03:46

Mevrouw Gietema: U heeft het over diversiteit. Samen met een aantal andere partijen hebben we een motie ingediend voor een LHBTQI+ monitor. Ben u het met ons eens dat daar volgend jaar 10.000 euro voor ingezet moet worden?

02:04:12

Voorzitter: Mevrouw Folkerts.

02:04:13

Mevrouw Folkerts: Ik ga heel flauw even naar onze dedicated woordvoerder verwijzen, want ik heb deze middelen niet heel scherp. Nogmaals, ik ben niet voor onderzoeksinstituut gemeente, maar vooral voor dingen doen. Maar als daar een noodzaak voor is, kan u altijd met ons daarover praten.

02:04:36

Voorzitter: Voordat u verdergaat nog een laatste korte vraag van mevrouw Menger. Daarna wil ik mevrouw Folkerts de tijd geven haar woordvoering af te ronden.

02:04:44

Mevrouw Menger: Dank u wel voorzitter. U had het net over geboortezorg. Bent u het met mij eens dat de gemeente daar heel secuur op moet letten omdat er geluiden zijn dat toekomstige ouders niet in staat zijn - zelfs niet voor een deel - om de kraamzorg te betalen?

Als wij voorstander zijn van een goede geboortezorg en een kansrijke start ligt daar toch de basis waar we als gemeente zorgvuldig mee om moeten gaan en goed op moeten letten.

02:05:23

Voorzitter: Mevrouw Folkerts.

02:05:24

Mevrouw Folkerts: Daar ben ik het helemaal mee eens. Kraamzorg is onmisbaar en absoluut onderdeel van een kansrijke start. De inval in Oekraïne heeft ons nogmaals laten zien hoe belangrijk vrede en hoe waardevol het werk van mensenrechtenactivisten is. Daarom overwegen wij een motie om volgend jaar geld vrij te maken voor Shelter City. Sport sla ik lekker over. Een ander gebied waar corona flink op heeft ingehakt is cultuur. Cultuur kan alleen gezond zijn voor deelnemers aan culturele activiteiten in de gemeente als de cultuur zelf ook gezond is. We zijn erg blij dat het college structureel in cultuur investeert zoals: het volwassenfonds voor cultuur en sport, de fair practice-code, volksfeesten en evenementen. Zeker gezien deze sector te maken heeft met dalende bezoekersaantallen door corona. Daarnaast constateerden wij dat bij een gezond cultuuraanbod huisvesting hoort. Het broedplaatsenbeleid en de atelierruimtes werden al een paar keer genoemd. Wij delen alle eerdergenoemde zorgen. Door de vastgoedmarkt staan deze belangrijke voorzieningen enorm onder druk. Tot zover.

02:06:54

Voorzitter: Dat waren de termijnen vanuit de raad. Dan stel ik voor om nu kort de vergadering te schorsen tot 11h32. Dank u wel.

02:09:26

Voorzitter: Ik hervat de vergadering en geef het woord aan het college ter beantwoording. Daarbij het verzoek, richting de raad, om het college in eerste instantie haar termijn en de beantwoording af te maken en daarna pas te reageren als er nog aanvullende of onbeantwoorde vragen zijn. Wie mag ik als eerste het woord geven? De heer Eikenaar.

02:19:56

De heer Eikenaar: Dank u. Er werd mij verzocht om een korte inleiding te geven. Een paar korte woorden zijn handig omdat de vragen over armoede en inkomensondersteuning samenhangen. De heer Kamphuis, de inspreker, had het over de individuele inkomenstoelage, en een aantal onder u vroegen daarnaar. D66 deed de suggestie om de verkorting van vijf naar twee jaar om te zetten in een verhoging van het percentage. Zo begreep ik het in ieder geval. Een aantal van u vroeg naar andere regelingen en wanneer mensen daarvoor in aanmerking komen. Allereerst is het misschien goed om op te merken dat dit college - zoals in het coalitieakkoord is afgesproken - fors investeert in armoedebestrijding. Dat doen we uit de overtuiging dat iedereen mee moet kunnen doen en daar voldoende geld voor nodig hebt. Tegelijkertijd zien we een gigantische inflatie, hoge energieprijzen en realiseren we ons heel goed dat het een druppel op een gloeiende plaat is. Als je dit echt wil aanpakken, is er een fundamentele verandering in de inkomens- en vermogensverdeling noodzakelijk en helaas gaat de gemeente daar niet over. Maar we doen ons uiterste best en dat is de reden waarom wij u een pakket van 14,1 miljoen presenteren en u vanmiddag zal bespreken. Wij delen al uw behartenswaardige woorden om zoveel mogelijk mensen te ondersteunen. Tegelijkertijd zitten daar wel grenzen aan, want wij

kunnen niet alles oplossen. We doen wat we kunnen en dat betekent dat we dus die individuele inkomenstoeslag verkorten naar twee jaar. Dus na twee jaar heb je daar recht op, maar het blijft wel bestaan op 100 procent. Het CDA stelde de vraag of we regelingen kunnen aanpassen. Dat kan maar dat kost extra geld, en we hebben net veel geld uitgetrokken. Overigens krijgt u nog wel een antwoord op de schriftelijke vragen die u gesteld heeft. Wellicht zitten dat daar nog wat mogelijkheden in. Hetzelfde geldt voor de vragen van de heer Ram over de stadspas die tot 120 procent beschikbaar wordt gesteld. Ik wil daar best eens naar kijken, maar wil de verwachtingen tegelijkertijd temperen want we doen erg veel. Ik ben bang dat we het dit jaar moeten doen met die 14,1 miljoen. U weet dat de bestaanszekerheid hoog op de agenda van dit college staat, dus wij zullen altijd kijken waar er regelingen aangepast kunnen worden. Mevrouw Huitema van de PvdA vroeg: is dit voldoende? Ik denk dat ik in algemene zin daarop wel antwoord heb gegeven. We moeten voortdurend kijken of het voldoende is, maar een eerlijke verdeling ligt niet geheel in onze handen. Er is nog een vraag gesteld over het herstelpakket en de participatie: hoeveel participatie heeft er plaatsgevonden? Het herstelpakket van 14,1 miljoen is aan u voorgelegd maar ook aan de Cliëntenraad. Het was een wat onorthodoxe participatie, maar ze was er wel. Er zijn een aantal vragen gesteld over het accommodatiebeleid. De heer Ram deed een aantal suggesties en die nemen wij mee als we het accommodatiebeleid updaten. Dat ging over de ondersteuning, waarbij ik wel wil opmerken - en dat was een beetje de discussie - dat de behoeftes per accommodatie verschillen. We zullen dat in kaart brengen, en kijken waar er ondersteuning nodig is. De heer Koks deed een suggestie voor minder marktwerking in de zorg. Het zal u niet verbazen dat wij daar wel wat mee kunnen. Er is nog één vraag op mijn lijstje: waarom werk GKB niet samen met een extern specialistisch bedrijf voor ondernemers? Mevrouw Menger stelde deze vraag. Dat gebeurt wel, alleen doen we een intake bij het GKB op het moment dat dat het daar kan gebeuren. Dat is goedkoper en laagdrempeliger. Als mensen echt specialistische hulp nodig hebben, is er externe ondersteuning beschikbaar. Het gebeurt niet automatisch en is afhankelijk van de geconstateerde problemen. Dat waren de vragen die bij mij lagen. Ik hoop dat het kort en bondig genoeg was.

02:25:49

Voorzitter: Dank u wel, dat was het zeker. Wie van het college wil het woord? Wethouder Bloemhoff.

02:25:57

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel, voorzitter. Er waren best veel vragen op het gebied van werk, de arbeidsmarkt en aandacht vanuit uw raad voor het onderwijs. Dat is altijd mooi en het is belangrijk want het gaat om ontwikkeling van mensen. Er is - denk ik - terecht aandacht gevraagd voor de krapte op de arbeidsmarkt gevraagd, ook in relatie tot de basisbaan. Laat ik daar in algemene zin op reageren, want het CDA vroeg of er in de sectoren waar er behoefte aan is, basisbanen kunnen worden ingezet. De Partij van de Arbeid vroeg naar basisbanen en de energietransitie. Als het gaat om die sectoren waar op dit moment veel behoefte is aan arbeidskrachten, zetten we daar op allerlei manieren op in via: het Talentensperron, het Kansrijk beroep, Kansrijke opleiding, en we hebben het 1000-banenplan waarbij we mensen gericht scholen voor die sectoren. We kunnen afspraakbanen organiseren in die sectoren waarbij de werkgever een stukje betaalt aan de werknemer. We

moeten echter wel voorkomen dat we met basisbanen bestaande functies verdringen en goedkope arbeid creëren, terwijl de afspraakbanen er ook zijn. Er ligt altijd een spanning: wat bied je en voor wie? Het concept van de basisbaan is er om waardevol werk te creëren voor mensen die anders niet aan het werk komen. We zetten de mens centraal en organiseren taken die additioneel en nuttig zijn. Het is per definitie niet de bedoeling om basisbaners in een bestaand bedrijf arbeidskracht te laten zijn. Dat moeten we ook niet willen, want dan gaan we onderbetalen omdat die sectoren vragen om werkgelegenheid. Aan de andere kant kan het wel zo zijn dat ze additionele taken kunnen uitoefenen in de sectoren waar daar behoefte aan is. In het onderwijs en de zorg moeten er bijvoorbeeld activiteiten georganiseerd worden of conciërge-achtige werkzaamheden. Voor de energietransitie hebben we de energiecoaches en die vullen we in met P-banen, maar we kunnen erover nadenken om daar ook een basisbaan van te maken. We kijken waar erin de maatschappij een behoefte is om taken te vervullen, maar wel altijd vanuit het besef dat dit mensen zijn die additionele werkzaamheden verrichten. De heer Rebergen vroeg: hoe kunnen we het vrijwilligerswerk opwaarderen? Vrijwilligerswerk is ontzettend belangrijk. Door de krapte op de arbeidsmarkt is er een nijpend tekort aan vrijwilligers in verenigingen. Aan de andere kant zei de heer Koks in zijn debat dat er nog steeds veel mensen in de bijstand zitten waar we wat mee moeten. Via het werk- en ontwikkelprogramma zetten we in op vrijwilligerswerk. Als mensen vrijwilligerswerk willen doen, stimuleren we dat. Dat is namelijk vaak de eerste stap naar meer participatie. Organisaties kunnen een vergoeding betalen van maximaal 1800, euro wat niet afgetrokken wordt van de uitkering. We hebben sociale activering, P-banen en basisbanen voor de groep die nog wat lager op de participatieladder staat. Kortom, op die manier stimuleren we het vrijwilligerswerk. De heer De Haan, CDA, had vragen over het onderwijs en de schoolspullen. U heeft daar ook schriftelijke vragen over gesteld. Wat het college betreft, willen we onderzoeken op welke manier we dat zouden kunnen verbreden. We komen daar nog op terug. De heer Rebergen van de ChristenUnie vroeg wat we doen met de brugfunctionarissen? We zorgen voor meer uren en kijken of het uitgebreid kan worden naar andere scholen. De heer Koks vroeg naar de voorschoolse periode en de indicatoren om te meten wat we nu doen. Over de voorschoolse periode heeft u net een evaluatie ontvangen, waarin u kan zien wat we bereikt hebben met welke kinderen. Door andere fracties is er gevraagd hoe je het maatschappelijk akkoord kan meten. Het is een akkoord tussen de gemeente en de onderwijsinstellingen waarbij de onderwijsinstellingen dingen moeten aanleveren. Ik vraag mij af of het mogelijk is om gegevens aan te leveren en wil opmerken dat erbij het akkoord - waar de raad ook invloed op heeft - niet is gevraagd om indicatoren. Ik wil u met alle liefde inzicht geven in wat we doen, maar we hebben geen meetbare indicatoren vastgesteld. We zullen wel bij u terugkomen met een stand van zaken over het maatschappelijk akkoord. Dat zeg ik toe.

02:31:23

Voorzitter: De heer Koks, laten we even alle vragen en reacties afwachten. Wethouder Bloemhoff.

02:31:28

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel, voorzitter. GroenLinks maakte een belangrijke opmerking over hoe communiceren met onze inwoners. De laaggeletterdheidsaanpak is daarin belangrijk en daar komt het college binnenkort bij u op terug. De PVV vroeg of je de

inkomensgrens voor huiswerkbegeleiding omhoog kan zetten. Dat zullen we moeten onderzoeken, want dat zou om 100 euro's per kind per maand kunnen gaan. Maar ik vind daar inhoudelijk wel wat van: het onderwijs moet goed genoeg zijn en zou je niet met huiswerkbegeleiding moeten aanvullen. We zien natuurlijk kinderen die thuis door onrust en niet-pluis hun huiswerk niet kunnen maken. De huiswerkbegeleiding zit vaker in het creëren van een rustige plek. Het is de vraag of dit dan ook geldt voor de groep die onder 130 procent valt. Ik ben dus wat terughoudend daarin. De Partij voor de Dieren vroeg of we meer kunnen inzetten op maakindustrie en duurzame kleding. Vanhulley is daar een mooi voorbeeld van. We hebben hier dus een bedrijf dat daar wat mee doet, en we kunnen daarnaar kijken binnen het economisch programma zonder dat we de hele textielindustrie terug toveren naar Groningen. D66 had een vraag gesteld over de inburgering en of we inzetten op werk en participatie. Dat staat in de begroting en we inzetten op participatie. Dat staat ook in de begroting en Thuisin050 voert dat uit. Vanuit de Inburgeringswet wordt daar heel erg op ingezet. U had nog een vraag of kinderen kunnen kiezen bij de verrijkte schooldag. Wij noemen het de 'Verlengde Schooldag' omdat ik verrijkte schooldag een beleidsterm vind. We gaan gewoon langer naar school en doen leuke dingen. Wat werkt bij kinderen over het algemeen beter en op diverse scholen mogen ze zelf een keuze maken uit het aanbod. Ik ben blij dat D66 aandacht heeft voor het MBO. Het college vindt vakmanschap erg belangrijk. We hebben hier de discussie gehad of MBO'ers toegang zouden moeten hebben tot de KEI-week. We willen dat zeker doen. De PvdA vroeg of we kunnen inzetten op extra stageplekken voor MBO'ers. We zullen hierover in gesprek gaan met het Alfa-college aan de Noorderpoort. Ze doen al veel en moeten eerst inventariseren waar het probleem zit. De VVD had nog twee vragen over de onderwijshuisvesting: lopen we vertraging op en gaat dit ten koste van de ambities en de risico's in de bouwkosten? U werd recent per brief geïnformeerd over de stijging van de bouwkosten. We komen jaarlijks met een update van het IHP en wat ons betreft gaan we volle kracht vooruit, en als er problemen komen zullen we u dat melden. Er was een vraag over de oude schoolgebouwen en daarop hebben het 'Fris en duurzaam' beleid. We hebben daarin veel geïnvesteerd en ik verwijs naar de collegebrief die daarover is verschenen. Er was een vraag over de vierdaagse schoolweken. We zijn heel druk bezig met de aanpak van het lerarentekort. Daar hebben het CDA en de Partij van de Arbeid moties over ingediend en vragen over gesteld, en ik verwijs naar de beantwoording daarvan. Tot zover, voorzitter.

02:35:50

Voorzitter: Dank u wel. Wie van het college wil het woord?

02:35:54

Mevrouw Jongman: Dank u wel voorzitter. Twee fracties stelden vragen over de sociale basis. In het eerste kwartaal van '23 komen wij met een uitvoeringsprogramma. De SP stelde een vraag over de samenhang. Die is er en proberen we in die sociale basis zeker mee te nemen, los van het feit dat er samenhang zit tussen de thema's jeugd, veiligheid en accommodaties waar de heer Eikenaar het net al over had. In het programma 'Preventie met gezag' speelt ook deze opgave. Zodra het aangevraagde bedrag is toegekend, zullen wij u informeren over wat we daarmee zullen doen. De ChristenUnie en de Stadspartij vroeg naar de ouderen en vinden uw suggestie om het Ouderenpact daarin mee te nemen een hele goede. We werken op dit moment hard aan een uitvoeringsprogramma waarin we niet

alleen willen spreken 'over' maar ook 'met' de ouderen. Er zijn steeds meer ouderen in onze gemeente, en we willen iets betekenen voor hen. Er was een vraag over het volwassenfonds sport en cultuur. Dat is een heel groot succes voor wat betreft het sportdeel, en wordt een structureel fonds vanaf 2023. De komende periode zullen we dat dus ook kunnen met het cultuurgedeelte, zodat zij deel uit kunnen maken van de samenleving. Er zijn schriftelijke vragen gesteld over het leerlingenvervoer. De beantwoording is onderweg, maar ik kan u melden dat het landelijk probleem hier niet zo speelt en daar zijn we blij mee. Iemand sprak complimenten uit voor de begroting. Ik vind het heel fijn dat deze begroting op sociaal domein voor u als raad goed leesbaar is, dus ik geef die complimenten graag door. Maar wel zonder die zware sjeks, meneer Koks, want dat is niet zo gezond. Er zijn een aantal vragen gesteld over gezondheid. Ik vervang hierin even wethouder Molema die helaas niet aanwezig kan zijn. Hoe lossen we de gezondheidsverschillen tussen noord en zuid op? Hoe doen we dat goed in de toekomst? We kunnen dat niet alleen oplossen met gezondheidsbeleid en de middelen die we daarvoor inzetten, want het gaat ook over: het terugdringen van armoede, de publieke gezondheid, preventie en welzijn. We gaan er niet extra op inzetten. Het [onhoorbaar 02:39:37] is een manier waarop jongeren door in een inloop en chatfunctie heel goed hun problemen kunnen voorleggen. Door corona konden wij de subsidiemiddelen voor suïcidepreventie niet helemaal uitgeven, maar zullen deze wel in 2023 uitgeven. We gaan volop door met Welzijn op Recept. De collectieve zorgverzekering zetten we niet verder in 2023 en een deel van deze middelen zetten we in op Welzijn op Recept. Dit loopt nog steeds in Leeuwenborgh en willen we uitbreiden naar andere wijken. We ondersteunen het sociaal domein zodat we de inwoners goed bij kunnen staan in hun levensproblemen. We wachten nog op de middelen vanuit het Integraal Zorgakkoord zodat we weten hoeveel we voor 2023 kunnen inzetten. Wij kunnen dat als gemeente niet alleen en hebben andere partijen nodig. We zijn in gesprek met Menzis om verder te praten over die preventie. We komen schriftelijk bij u terug op de vragen over de SOA's. Er was nog een vraag gesteld over de zwembaden. Er loopt op dit moment van alles om te kijken hoe wij nieuwe mensen kunnen werven. We zijn bezig met sportopleidingen en werkplekken. Kortom, volle aandacht maar we zijn er nog niet. En dit is thema wat landelijk ook speelt en geldt voor meerdere beroepsgroepen, zoals u wellicht weet. Huiselijk geweld komt binnenkort op de agenda, waarin het college graag met u in gesprek wil over indicatoren en wat er met de afhandeling van de meldingen gedaan wordt. Dat geldt ook voor de inventarisatie van de feestdagen. Wij zullen dit doen en komen bij daarop terug. We werken hard aan Shelter City en ook daar komen we op terug. Dat was in een notendop mijn stuk van de begroting.

02:42:14

Voorzitter: Dank u wel. Tot slot wethouder De Wrede.

02:42:19

Mevrouw de Wrede: Dank u wel voorzitter. Ik wil beginnen met de heer Rebergen van de ChristenUnie die niet direct een vraag aan mij had, maar wel een onderwerp benoemde die mijn speciale aandacht heeft, namelijk: verbinding in de samenleving. Dank u wel daarvoor. De heer De Haan van het CDA ging daar een beetje op verder en had het over 'ik en wij' en de rol van de overheid daarin. Die is voor mijn portefeuille erg groot omdat cultuur voor een groot deel gefaciliteerd moet worden door de overheid en erg belangrijk is voor de

verbinding in de samenleving. De heer De Haan stelde een specifieke vraag over de Harmonie Patrimonium en is - samen met andere amateurclubs - een gebruiker van het Gerard Samplonhuis. Hij vroeg of wij bekend waren met het feit dat deze clubs - die hier oefenen en repeteren - last hebben van de evenementen in het stadspark. Dit signaal is bij ons niet bekend. De drafbaan is al lang een evenementenlocatie en het aantal geluidsdagen is niet omhoog gegaan. We zullen in gesprek gaan met het Samplonhuis en komen daarop terug. Mevrouw Bosma vroeg meer aandacht voor de eiwittransitie. Daar wordt u in de toekomst rijkelijk in gefaciliteerd. We zullen voor een deel voortborduren op de voedselagenda die in het vorige college was aangenomen en waarin thema's als: korte ketens, meer plantaardig eten en meer aandacht voor de sociale en de inclusieve rol van voedsel belangrijke thema's zullen zijn. We gaan in gesprek met de kunst- en cultuursector, en kennisinstellingen met als doel het geven van kennisoverdracht. Waarom is die eiwittransitie zo belangrijk? Hoe kunnen we dat onder de mensen brengen? Hoe kunnen we de producten toegankelijk maken? Hoe kunnen we het aantal moestuintjes vergroten? Daarvoor is er een grote wachtlijst voor. We kunnen ook iets meer doen met de voedselbossen in onze gemeente. We zijn bezig met een landbouwvisie waarin dezelfde onderwerpen onder andere aan bod zullen komen, maar waarin er meer aandacht zal zijn voor hoe we natuur en voedselproductie meer met elkaar in één lijn kunnen brengen. Binnenkort krijgt u hierover een memo van ons. Er zijn nog andere ontwikkelingen op het gebied van stikstof, waardoor de rol van de gemeente inzake landbouw automatisch groter zal worden. Het streven vanuit dit college is om die aanstaande transformatie van agrarische ontwikkelingen te gebruiken voor ontwikkelingen die wij wenselijk vinden, zoals biologische landbouw. U had nog een vraag over het project Food Trails en of we de samenwerking met de voedselbank kunnen intensiveren. Food Trails is een Horizon 2020 project en we zijn bezig met het intensiveren van die samenwerking. Aanstaande vrijdag presenteren wij een kookboek met eenvoudige recepten, met daarin overigens veel aandacht voor plantaardige en gezonde recepten. We kijken of we met de voedselbank kunnen samenwerken op het gebied van kookcursussen. De heer Den Os vroeg of de aandacht voor 'Meer muziek in de klas' niet zal wegebben als we het cultuurconvenant integreren. Daarin heeft u een heel goed punt en is ook onze zorg. De reden waarom we werken aan een cultuurconvenant is dat niet alleen muziek, maar cultuur in brede zin erg belangrijk is voor de ontwikkeling van kinderen. Vandaar dat wij als college daarop inzetten. Wij onderzoeken momenteel of het wenselijk is om 'Meer muziek in de klas' te integreren in het cultuurconvenant te integreren. Meer informatie volgt daar nog over. Mevrouw Akkerman van de VVD vindt de subsidies voor kunstenaar mooi, maar geeft wel aan dat kunstenaars op een bepaald moment op eigen benen gaan staan. Dat geldt voor veel sectoren en beroepen. Dat is een mooie gedachte, maar bij dit college bestaat er wel gevoel dat kunst en cultuur - door hun maatschappelijke functie - niet altijd afhankelijk kunnen zijn van de markt omdat zij bepaalde nieuwe perspectieven voor ons neerleggen. De kunstwerken van Van Gogh en Van Rhijn brengen nu best een leuk zakcentje op, maar konden tijdens hun leven amper leven van hun kunstwerken. Het is mooi uitgangspunt, maar ik weet niet of het haalbaar is en het is niet het uitgangspunt van dit college. Mevrouw Bernabela van de Partij voor het Noorden benoemde het belang van de eiwittransitie. Dank u wel daarvoor en ook u zult daarin bediend worden. Dan waren er een aantal vragen van mevrouw Bernabela over het aantal broedplaatsen: moeten we daar geen aantal opzetten? We hebben nu ook

leegstaande kantoorgebieden. Ik moet u daarin teleurstellen want de leegstand van kantoren is op dit moment bijzonder laag. Dus die oplossing is niet mogelijk. Een deel van dit vraagstuk ligt ook bij collega van Niejenhuis omdat het de ruimtelijke ordening betreft. De 200.000 euro die wij op dit moment hebben gereserveerd voor het concretiseren van de strategische agenda broedplaatsen, is niet bedoeld om over te dragen aan de kunst- en cultuurwereld - zodat die direct ten goede komt aan deze sector - maar om het één en ander goed in kaart te brengen. Hoeveel ateliers en broedplaatsen zijn er in onze gemeente? We hebben die niet alleen die van [onhoorbaar 02:51:06], de huurdersvereniging van kunstenaars in de binnenstad, maar er zijn er ook bij De Biotop, het Paleis en er zijn particuliere verhuurde broedplaatsen. Het is goed om daar vanuit de organisatie een goed beeld over te krijgen.

02:51:29

Voorzitter: Ik wil het college verzoeken om de beantwoording iets meer to the point te houden, want u bent zonder interrupties bijna door uw tijd heen.

02:51:37

Mevrouw de Wrede: Volgens mij was ik klaar. Als ik iets ben vergeten, hoor ik dat graag.

02:51:43

Voorzitter: Zijn er vragen onbeantwoord gebleven? Mevrouw Menger.

02:51:53

Mevrouw Menger: Dank u wel, voorzitter. Misschien is het mij ontschoten maar ik heb volgens mij geen antwoord gekregen op de vraag die ik stelde met betrekking tot Welzijn op Recept.

02:52:07

Voorzitter: Ik geloof dat mevrouw Jongman daarop had gereageerd. Wilt u nog even kort antwoorden, mevrouw Jongman?

02:52:17

Mevrouw Jongman: De middelen die wij hadden vanuit de collectieve zorgverzekering van Menzis, wendden we aan in 2023 en 2024 voor Welzijn op Recept. Dat loopt op dit moment nog steeds in Leeuwenborgh. Daarnaast hebben we een POH'er sociaal domein bij een aantal huisartsenpraktijken en dat werkt goed voor Welzijn op Recept.

02:52:44

Voorzitter: Dank u wel, wethouder Jongman. De heer Ram.

02:52:48

De heer Ram: Voorzitter, ik had nog een concrete vraag gesteld over de samenhang tussen de doelen, indicatoren en de maatregelen. Ik heb daar nog geen antwoord op gehad.

02:53:00

Voorzitter: Wie van het college mag ik daarover het woord geven? Mevrouw Bloemhoff.

02:53:03

Mevrouw Bloemhoff: Voorzitter, wij vonden dat een vraag voor de avondsessie want deze gaat over de financiële indicatoren. Dus daar zou die dan gesteld moeten worden.

02:53:11

Voorzitter: Ik kijk even naar de heer Ram met het verzoek om hem daar nogmaals in te brengen. Voor zover waren er geen onbeantwoorde vragen. De inspreker wil wellicht nog een reactie op zijn punt, voor zover dat niet aan de orde is geweest. Waren er nog reacties? De heer Koks.

02:53:31

De heer Koks: Voorzitter, even over die kwestie van hoe meet je of we stappen voorwaarts maken? Dat geldt zowel op gezondheidsgebied alsook binnen de scheiding van onderwijs, armoedebestrijding enzovoort. Het gaat ons niet om het effect van al alle afzonderlijke onderdelen van de programma's. U bent bijna acht jaar wethouder Onderwijs. Kan u na acht jaar zeggen dat de kloof in het onderwijs kleiner is geworden? Het is een basale vraag maar daarop wil ik wat meer grip en zicht op krijgen, net zoals bij het onderwerp armoede en gezondheidsverschillen.

02:54:16

Voorzitter: Mevrouw Bloemhoff.

02:54:18

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel, voorzitter. Als wethouder onderwijs wil ik zelf ook graag weten of het beleid wat ik heb ingezet na een aantal jaar effectief is. Het maatschappelijk akkoord is ingewikkeld is. U had u een bredere vraag - en deze ben ik vergeten - over de gezondheidsverschillen, armoede en onderwijs. Dat vinden wij een terechte vraag en delen wij. Maar onze mensen - die dit achter de schermen al genoteerd hebben - zeggen dat het een heel ingewikkelde vraag is om op dat niveau in te zoomen. Kortom, het is een interessante vraag. Wij willen ernaar kijken hoe we dat kunnen doen. Op wijkniveau hebben we het wijkkompas, waarmee je precies kan zien hoe het staat met die verschillende onderdelen. We zijn bezig met een brede welvaartsindicator, maar dat is weer heel abstract. We zoeken nog even naar de juiste manier om dat te doen.

02:55:27

Voorzitter: Dank u wel. Voordat ik naar u ga, de heer Sijbolts, dit is een gesprek tussen de raad en het college. Dus mocht u nog vragen hebben, raad ik u om u na de vergadering even te wenden tot één van de raadsleden. De heer Sijbolts.

02:55:45

De heer Sijbolts: Dank u wel, voorzitter. Ik werd even getriggerd door de opmerking die de wethouder van Landbouw maakte. Ze had het over dat agrarisch beleid wat geformuleerd gaat worden. In 2019 is er daarover ook een collegebrief verschenen. Ik heb het gevoel dat deze coalitie sterke ambities heeft in zowel lichte dwang als drang, en dan druk ik mij misschien wat ongelukkig uit. Ik wil het college wel even meegeven dat de agrarische sector het in onze gemeente al behoorlijk zwaar heeft gehad. Mag ik hopen dat de ambities die in de brief van 2019 overeind blijven, er vooral in gesprek wordt gegaan met de sector zelf en we ons aansluiten bij het provinciaal beleid? We moeten als gemeente niet te veel afwijkend beleid formuleren voor deze sector.

02:56:40

Voorzitter: Ik hoor niet zozeer een vraag. Wenst mevrouw de Wrede daarop te reageren?

02:56:47

Mevrouw de Wrede: Dank u wel, meneer Sijbolts. U heeft helemaal gelijk. De landbouwsector heeft het ontzettend zwaar gehad en dat is voor een deel te wijten aan het feit dat erop Rijksniveau sprake is geweest van een gebrek aan beleid. We kijken naar wat we kunnen doen in dat vraagstuk. Er zijn veel mogelijkheden. We kijken waar we kunnen faciliteren en samenwerkingen op gang kunnen brengen. Dit doen wij in overleg met de provincie. Dank voor uw betrokkenheid.

02:57:29

Voorzitter: Dank u wel voor uw beantwoording. Mevrouw Gietema had ook nog een vraag.

02:57:34

Mevrouw Gietema: Ik sluit me allereerst aan bij de woorden van de SP: het gaat niet over kleine indicatoren, maar over het bredere beeld en het goede verhaal over de stappen die wij maken als gemeente. Ik ben blij de horen dat de wethouder zegt dat er keuzevrijheid is wat betreft de verrijkte schooldag, want dat is voor ons belangrijk. Ik kan me voorstellen dat de scholen dan kiezen uit het programma. Kan de wethouder daar kort op reageren?

02:58:09

Voorzitter: Wethouder Bloemhoff.

02:58:12

Mevrouw Bloemhoff: Als gemeente gaan we niet opleggen wat een school moet doen. De school mag zelf kiezen welke elementen ze wil aanbieden en vervolgens is het aan de kinderen om daaruit te kiezen. De kinderen kunnen ook voorkeuren aan geven. Op de Borgmanschool in de Oosterparkwijk kunnen de kinderen bijvoorbeeld aangeven dat ze wat meer met muziek willen. En hun input wordt wel degelijk meegenomen.

02:58:40

Voorzitter: Dank u wel, wethouder. Ik zie nog twee vragen. Allereerst van de heer Ram van de PVV.

02:58:49

De heer Ram: Dank u wel. Ik wil de wethouder bedanken voor een reactie op mijn oproep voor de stadspas en de huiswerkbegeleiding van jongeren. Ik merk enige terughoudendheid, zeker gezien de financiële ruimte. De wethouders willen dit wel onderzoeken. Wanneer zou dit onderzoek kunnen plaatsvinden? Ik overweeg namelijk een motie op dat punt. Is het mogelijk om voor de behandeling in de raad, wat duidelijkheid te krijgen? Of moeten we meer denken richting volgend jaar?

02:59:39

De heer Ram: Dank u wel en volgens mij slaat dat op twee verschillende portefeuillehouders. Wethouder Bloemhoff.

02:59:47

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel, voorzitter. Uiteindelijk spreekt het college altijd met één mond, maar met alle respect, ik denk niet dat het ons voor volgende week lukt. Ik denk dat we even moeten kijken: als we die inkomensgrens ophogen, waar hebben we het dan over? Het aanbod is per wijk ook verschillend. Deze wethouder Onderwijs is geen voorstander om hier allerlei commerciële partijen naartoe te halen. Uit het MPO is gebleken dat alle

huiswerkbegeleidingsbureaus aasden op dat geld. We moeten even kijken wat in welke wijk het aanbod is en of daar mensen tussen wal en schip vallen. Dat vraagt wel wat meer tijd dan een week.

03:00:39

Voorzitter: Heeft u nog een aanvullende vraag?

03:00:43

De heer Ram: Ik wil meegeven dat de huiswerkbegeleiding in het buurtcentrum in Vinkhuizen een goed voorbeeld is. Wellicht kan u kijken hoe het daar wordt uitgevoerd. Daarnaast wil ik toch benadrukken dat het mij gaat om de armoedeval van de minimumlonen van 120 procent tot 140 procent. Daar lopen een aantal gezinnen tegen de lamp en kunnen hun kinderen niet goed ondersteunen. Dank u wel, voorzitter.

03:01:23

Voorzitter: Dank u wel. De laatste vraag, mevrouw Bosma, Partij voor de Dieren.

03:01:31

Mevrouw Bosma: Allereerst dank aan het college voor het uitgebreide antwoord op mijn vragen. Nog een vraag aan wethouder De Wrede. U zegt in gesprek te gaan met onder andere kennisinstellingen over de eiwittransitie. Worden ziekenhuizen en sportkantines hier ook in meegenomen? Het voedselaanbod is daar vaak belabberd. Ik zou u ook willen vragen om vooral te focussen op biologisch dynamisch omdat biologische landbouw niet altijd ten goede komt van het bodemleven. Dankjewel.

03:02:08

Voorzitter: Ik hoorde een suggestie en een korte gesloten vraag. Wethouder De Wrede.

03:02:15

Mevrouw de Wrede: Dank u wel voorzitter. We gaan zeker in gesprek met de gezondheidszorg. In hoeverre sportkantines mee willen en kunnen werken, kan ik u op dit moment geen uitsluitsel over geven. Dat zal de komende jaren blijken. U weet dat de overstap van gangbaar naar biologisch niet heel erg eenvoudig is. Biologisch-dynamisch gaat nog verder. Uiteraard is dat wenselijk, maar ik denk dat we heel blij mogen zijn als we het kleine aandeel biologisch in dit land kunnen vergroten. Ook in deze gemeente is een overstap van gangbaar naar biologisch in eerste instantie al mooi. Wij staan aan de zijde van iedere agrariër die wat meer zou willen.

03:03:13

Voorzitter: Dank u wel, wethouder. Bedankt aan het college voor de reactie, en de raad voor haar inbreng. Zoals gebruikelijk is er volgende week nog de grote raad. Eventuele moties en amendementen kunnen aangeleverd worden bij de griffie met het verzoek dit ook tijdig te doen, zoals gebruikelijk is. Voor nu nog een fijne dag verder. Dank jullie wel.